Opłata pocztowa uiszczona ry załtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 274 (966	Łódź, Wtorek 30 Listopada 1926	פירטער יאהרגאנג	לאדז, דינסטאג כד כסלו תרפ"ז.	Nr. 274 (966

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71 | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 84 F

האנדעלס-טראקטאט ענגלאנד-סאוויעטען?

פאריז, 29 (אטע) דער לאנדאנער קארעספאנדענט פון „עקא דע פארי" טיילט מיט פון גוט-אינפארמירטע קוועלען, אז אינגיכען קומט טשיטשערין קיין לאנדאן, כדי פערזענליך צוצואיילען דאס שליסען פון א האנדעלס-טראקטאט צווישען די סאוויעטען און ענגלאנד.

די לעצטע טעג פון ענגלישע קוילען-שטרייק.

לאנדאן, (אטע) אין דער גרעסטער צאהל קוילען-גרובען האבען די פרעס. פעראייניגען געשלאסען אפמאכען אויפ'ן סמך פון 8 שעה'דיגען ארבייטסטאג. די צאהל ארבייטענדע וועט וואהרשיינליך אין די טעג דערגרייכען ביז 600.000.

קוק האט ערקלערט, אז ער רעכענט זיך מיט מעגליכע שוועריגקייטען ביי'ם ברענגען צו א פערשטענדיגונג אין די ראיאנען פון דרום-וועלס, שאטלאנד און דורהם און אז וואהרשיינליך וועט דער שטרייק-קאמיטעט געצוואונגען זיין צו א נטערוועניר[e]ן אין די דאזיגע ראיאנען.

לאנדאן, (א.ט.ע) היינט איז אווענט איז אונטערגעשריבען געווארען אן'אבמאך מיט די אייגענטימער פון די קוילען גרובען אין יארקשירער ראיאן. אין די קלענערע קוילען-גרובען זענען די ארבייטער שוין צוגעטרעטען צו דער ארבייט, הגם פארמעל וועט דאס שליסען דעם אבמאך פארקומען ערשט אין די נאהענטסטע טעג.

מיילאנד, 29. די ליקווידאציע פונ'ם קוילען-שטרייק אין ענגלאנד האט זיך אבגערופען שטארק אויף די קוילען-פרייזען אין איטאליען: זיי זענען געפאלען אויף א העלפט. די ענגלישע קוילען-גרובען האבען געמאכט זעהר גינסטיגע אפפערטען.

— —

ליטווינאוו אויף קראסינ'ס ארט.

לאנדאן, 29 (אטע) „דיילי מייל" בעשטעטיגט די קלאנגען, אז אויף קראסינ'ס ארט אין לאנדאן וועט קומען ליטווינאוו.

מאסקווע, 29 (אטע) דער ארון מיט קראסינ'ס אש וועט אנקומען קיין מאסקווע דעם 1. דעצעמבער. דאס אש וועט איינגעמויערט ווערען אין דער וואנט פון קרעמל געגענאיבער פרונזע'ן. אויף צו בעגעגענען די דעלעגאציע איז ארויסגעפאהרען א ספעציעלע קאמיסיע צו דער גרעניץ. בעת'ן איינמויערען דעם ארון וועט מען שיסען פון הארמאטען.

מאסקווע, 29 (אטע) היינט וועט אינ'ם גרויסען טעאטער אין מאסקווע פארקומען א טרויער אקאדעמיע, אין וועלכען ס'וועלען זיך בעטייליגען אלע אנגעזעהענע טוער פון סאוויעט-רוסלאנד.

רוימישער גובערנאטאר דימיסיאנירט.

פאריז, 29 (מב. טעל.) די צייטונגען טיילען מיט פון רוים, אז דער רוימישער גובערנאטאר און די צוויי וויצע-גובערנאטארען האבען דימיסיאנירט. די סיבה פון דער דימיסיע איז אונבעוואוסט.

נאוועליזירונג פון געזעץ וועגען צוואנגס-זונטאג-רוה אין ליטע.

קאוונע, (י. ט. א.) אין סיים איז שוין אריינגעטראגען געווארען א נאוועלע צום געזעץ וועגען צוואנגס-זונטאג-רוה. דאס נייע געזעץ זעהט פאר מאל-געגנדע הנחות: זונטאג איז ערלויבט צו האלטען אפען די געשעפטען 3 שעה (אַנ'אויסנאהם איז דער צענטער פון דער שטאט קאוונע, וואו די געשעפטען מוזען זיין פערמאכט זונטאג א גאנצען טאג). ווארשטאטען אהן לוין-ארבייטער מעגען ארבייטען זונטאג א גאנצען טאג, די צאהל חגאות אין יאהר ווערט פערקלענערט, פריזירער מעגען ארבייטען זונטאג ביז 10 א זייגער פריה, לאנדווירטען און וואלד ארבייטער מעגען ארבייטען זונטאג אהן בעגרענצונג.

די יודישע סיים-פראקציע וועט קעמפען דערפאר, אז דער אויסנאהם פאר קאוונע זאל אפגעשאפט ווערען און אז זונטאג זאל אויך ערלויבט ווערען בוי-ארבייט.

די נאוועלע אפגעשיקט געווארען אין דער אדמיניסטראטיווער קאמיסיע פון סיים. די נאוועלע איז אריינגעטראגען געווארען דורך דער גרעסטער סיים פראקציע, צו וועלכער עס געהערט אויך דער פרעזידענט און א רייה מיניסטארען. אין דער מאטיווירונג ווערען יודען נישט דערמאהנט. עס ווערט געזאגט, אז דער געזעץ וועגען זונטאג-רוה מוז געענדערט ווערען, ווייל ער איז נישט צוגעפאסט צו די בעדערפנישען פון דער דארפישער בעפעלקערונג —דעם גרעסטען טייל פון די איינוואוינער פון ליטע.

קאנפערענץ פון דייטשע און ענגלישע אינדוסטריעלער.

בערלין, 29 (אטע) א דעלעגאציע פון דייטשע אינדוסטריעלער פאהרט ארויס מיטוואך קיין לאנדאן אויף א קאנפערענץ מיט די ענגלישע אינדוסטריעלער. אויף דער קאנפערענץ וועלכע וועט פארקומען פרייטאג און שבת וועלען פארטגעזעצט ווערען די אונטערהאנדלונגען, וואס זענען אנגעהויבען געווארען אין ראמזיי.

יודישע בעאמטע אין אוקראינע פערלירען זייערע פאסטענס פאר נישט קענען אוקראיניש.

כארקאוו, (י.ט.א.) די אוקראינישע רעגירונג האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג אפצוזאגען פון זייערע פאסטענס פאר נישט קענען אוקראיניש 112 בעאמטע, צווישען די אבגעזאגטע זענען ס'רוב יודען.

א וואפענשטילשטאנד אין סיריען.

פאריז. (יט"א). עס ווערט אפיציעל געמעלדעט פון ביירוט, אז אין סיריען איז געשלאסען געווארען א וואפענשטילשטאנד צווישען די פראנצויזען און דרוזען.

די ידיעות וועגען אינרוהען ביי פסקאוו ווערען אבגעלייקענט.

מאסקווא, (י.ט.א.) געוויסע אויסלענדישע צייטונגען האבען געבראכט ידיעות וועגען א פויערן-אויפשטאנד אין פסקאווער געגענד און פייגדליכע ארויסטרעטונגען געגען יודען. איצט ווערט אפיציעל מיטגעטיילט, אז די דאזיגע ידיעות זענען גענצליך גרונדלאז.

יאפאנער מיקאדא גוססט.

לאנדאן, 29 (סב. טעל.) די טאקיא'ער פרעסע טיילט מיט, אז לויט'ן אפיציעלען ביולעטין געפינט זיך דער קייזער איושיהיטא אין א גוסס'דיגען צושטאנד.

מתים פאר'ן אנאטאמישען אינסטיטוט.

בעראטונג פון יודישע דאקטוירים.

ווארשא, 29. (טעלעפאניש) די ארדינאטארען פון יודישען שפיטאל, ווי אויך די פערוואלטונג פון יודישען דאקטוירים-פעראיין האבען אפגעהאלטען א ספעציעלע בעראטונג וועגען דער פראגע פון צושטעלען יודישע מתים פאר'ן אנאטאמישען אנשטאלט. א טייל זענען געווען פאר דעם, אז עס דארפען אנגענומען ווערען די געהעריגע מיטלען, אז יודען זאלען צושטעלען מתים פאר'ן אנאטאמישען אנשטאלט. אנדערע זענען געווען געגען אזא מין רעזאלוציע.

עס איז בעשלאסען געווארען אויסצואַרבייטען א נייע קאמפראמיס-רעזאלוציע, וועלכע וועט אין די נאהנסטע טעג איבערגעגעבען ווערען אין דער עפענטליכקייט און צוגעשיקט ווערען צו דער געהעריגע מאכטס-ארגאנען.

צעגעלניאנא 24 צעגעלניאנא 24

ערשטע ארטאדאקסישע 7-קל. טעכטער-שולע „בית יעקב"

מאנטאג, ר"ח טבת, ו' חנוכה (דעם 6-טען דעצעמבער ד. י.), 5 א זייגער איז אווענד ווערט איינגעארדנעט אין טעאטער „סקאלא"

א גראנדיעזע חנוכה-פייערונג

מיט א גרויסען ליטעראריש-דראמאטיש-מוזיקאלישען פראגראם.

פרטים איז די ווייטערדיגע אנאנסען.

547

נ. ע.

האשה החשובה והצנועה מרת

חי' ראשע ראטענבערג

(אשת המנוח ר' פייביל ז"ל)

נפטרה אחרי מחלה כבדה וממושכה בשנת הששים ושש לימי חייה.

הלויה תהי' היום, ביום ג', בשעה 1 אחה"צ ממעון בנה חיים יודל נ"י ברחוב צעגעלניאנא 44

השרויים בצער עמוק

משפחתה המתאבלת.

מווארשא

Dr. med.

L. Pikielny

ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאזען און האר - קראנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90.

עמפפאנגט פון 4—7 אוו.

צוטרוי-וואטום!

די פערזאמלונג פון דאמען מאנאזין-פאך, וואס איז פארגעקומען דעם 29. ד.ח. דריקט אויס דעם פולסטען צוטרוי דעם פארזיצער **משה גאלדבערג** און פאדערט אייך אויף איבערצונעהמען דעם פארזיץ און ווייטער צו שטעהען אויף דער וואך לטובת די אינטערעסען פון דאמען מאגאזין-פאך בכלל און פון גאנצען מאגאזין-פאך בפרט.

די צייטווייליגע פערוואלטונג פון מאגאזין-פאך און די קאמיסיע פון דאמען-מאגאזין-פאך.

553

קאָנפערענץ פון 4 הויפּט־מלוכות

רופט צוזאַמען דער ענגלישער מיניסטער טשעמבערלען.

לאָנדאָן, 29. (ספּ. טעל.) דאָנערשטאָג פאָהרט אַרויס טשעמבערלען קיין פּאַריז. די אויפגאַבע פון זיין רייזע איז ברענגען צו אַ הסכם צווישען דעם דייטשען אויסערן־מיניסטער שטרעזעמאַן מיט׳ן פראַנצויזישען מיניסטער בריאַנען וועגען דער קאָנטראָל פון די דייטשע באַוואָפענונגען. אין די היגע פּאָליטישע קרייזען בעטראַכט מען די דאָזיגע אויפגאַבע פאַר אַ זעהר שווערע.

טשעמבערלען האָט בדעה אויך צוזאַמענצוברענגען אויף אַ קאָנפערענץ די פיער הויפּט מלוכות ענגלאַנד, פראַנקרייך, דייטשלאַנד און איטאַליען. מוסאָליני זאָל האָבען צוגעזאָגט טשעמבערלענען, אַז ער וועט קומען קיין שווייץ.

די וואַהל־אָרדינאַציע צו די שטאָט־פערוואַלטונגען אין ארץ־ישראל

בּאַלד פערענדערט.

ירושלים, 29 (יט״א טעלעגראַפיש) די א״י רעגירונג האָט בעשלאָסען נישט צו ענדערען די וואַהל־אָרדינאַציע צו די שטאָט־ראַטען, וואָס איז פערעפענטליכט געוואָרען דעם 11 אָקטאָבער ה. י.

ווי בעקאַנט האָט דער וועד הלאומי געפאָדערט צו מאַכען אייניגע ענדערונגען אין דער וואַהל־אָרדינאַציע: צו פערקלענערען דעם עלטער־צענז און פערקלענערען די שטייער־סומע, וואָס בערעכטיגט צו האָבען וואַהל־רעכט א. אנד.

דעלעגאַטען פון דער לייבאָר־פּאַרטיי אין פּוילען.

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט זענען געקומען אַהער די ארבייטער דעפּוטאַטען פון דער ענגלישער לייבאָר־פּאַרטיי בערקהאַרד און שעפּאַרד. זיי זענען געקומען קיין פּוילען אויסצופאָרשען די לאַגע פון די פּאָליטישע אַרעסטאַנטען אין די טורמעס און וועלען אָפּהאַלטען קאָנפערענצען מיט אַלע אַרבייטער פּאַרטייען.

יודישע סטענאָגראַפיע

בעשטעטיגט דורך סטענאָגר.־געזעלשאַפט.

מאָסקווא, (יט״אַ) די מאָסקווער וויסענשאַפטליכע סטענאָגראַפישע געזעלשאַפט האָט בעשטעטיגט דעם פּראָיעקט פון דער יודישער סטענאָגראַפיע, וואָס איז אויסגעאַרבייט געוואָרען דורך דעם מינסקער יודישען זעצער ג. שאצקי, אַלס טעאָרעטיש ריכטיגע און פּראַקטיש צוועקמעסיגע.

דער מחבר פון דער סטענאָגראַפיע האָט בדעה צו עפענען אין מינסק יודישע סטענאָגראַפישע קורסען ווי אויך אַרויסגעבען אַ לעהר־ביכעל וועגען יודישער סטענאָגראַפיע.

געשטאָרבען פּראָפ. געציל זעליקאָוויטש

ניו־יאָרק, 29 (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א.) אין עלטער פון 63 יאָהר איז דאָ געשטאָרבען דער שריפטשטעלער, געלעהרטער פּראָפעסאָר געציל זעליקאָוויטש.

פּראָפ. זעליקאָוויטש איז געבוירען אין יאָהר 1863 אין ריטאָווע (קאָוונער ליטע) זיין פאָטער ר׳ דוד איז געווען אַ זוהן פון אַ ישובניק, וואָס איז געזעסען יומם ולילה און געלערנט, די מוטער שטאַמט פון אַ רבנישער משפחה. שוין יונגעל־ווייז האָט געציל גע׳שמט אַלס ריטאָווער עילוי, ביז 16 יאָהר האָט ער געלערנט אין גרויסע ישיבות, אין יאָהר 1879 איז ער אַוועק קיין פּאַריז, וואו ער איז געווען לעהרער פון העברעאיש ביים יודישען פילאַנטראָפּ מכאל ערלאַנגער. ער האָט שטודירט אָריענטאַלישע שפּראַכען, אַלס עגיפּטיש, עטיאָפּיש, אַראַביש און סאַנקריטיש, אין 1885 יאָהר בעטייליגט ער זיך אַלס אַראַביש ענגלישער דאָלמעטשער מיט׳ן טיטעל עהרען־לייטענאַנט אין דער ענגלישער מיליטערישער עקספּעדיציע, וואָס איז געשיקט געוואָרען קיין מצרים צו בעפרייען דעם גענעראַל גאָרדאָן, פון כאַרטום נאָך צוליב דער בעשולדיגונג פון לאָרד קיטשענער, אַז פּראָפ. זעליקאָוויטש סימפּאַטיזירט מיט די אַפריקאַנער, פערלאָזט ער די ענגלענדער און קומט צוריק קיין פּאַריז. דאָ האַלט ער אויס דעם עקזאַמען אין דער סאָרבאָנא ווערט דיפּלאָמירט אַלס עגיפּטאָלאָג. זייט 1879 י. האָט ער מיט־געאַרבייט אין המגיד, החלוץ און אין אַנ׳אַראַבישער צייטונג אל־אַראַם. ער רייזט אַרום מיט וויסענשאַפטליכע עקספּעדיציעס איבער די מזרח לענדער.

אין 1887 איז ער געקומען קיין אַמעריקא. די ערשטע צייט איז ער געווען פּראָפעסאָר פון עגיפּטאָלאָגיע אין פּענסילוואַנער אוניווערסיטעט אין פילאַדעלפיע, 2 יאָהר רעדאַגירט דעם פאָלקס־אַדוואָקאַט. זייט 1890 איז ער איינער פון די הויפּט־מיטאַרבייטער פון „יודישען טאָגעבלאַט" און פון די „יודישע גאַזעטען". אַ לענגערע צייט האָט ער רעדאַגירט אַ רייה פערש. צייטונגען אין ניו־יאָרק, באָסטאָן און טשיקאַגאָ.

אַ היץ וויסענשאַפטליכע אַרטיקלען האָט ער אויך געשריבען פעליעטאָנען און סקיצען אונטער פערש. פּסעוודאָנימען. אין יודישען טאָגעבלאַט האָט ער געפיהרט די אָבטיילונג פון ליטעראַטור און לומדות צוליב פרנסה. ער האָט אויך געשריבען אַ רייה סענסאַציאָנעלע און קרימינעלע ראָמאַנען פאַר ניו־יאָרקער פערלעגער. אונטער זיין רעדאַקציע איז אויך ערשינען דער „יודיש־אַמעריקאַנער רעדנער" (אַ זאַמלונג פון 521 רעדעס אין יודיש, העברעאיש און ענגליש פון די גרעסטע יור. רעדנער און שריפטשטעלער, אויך אַ זאַמלונג בר־מצוה רעדעס. ער האָט אויך פערפאַסט די ערשטע אַראַבישע מעטאָדע אין יודיש אונטער׳ן טיטעל דער אַראַבישער לעהרער", וואָס האָט אויסגעהאַלטען אייניגע אויפלאַגעס. לעצטענס האָט ער אויך צוגעגרייט א יודישע איבערזעצונג פון זיין „תורת בודא".

ער האָט אויך איבערזעצט פון אַלט־מצריש אויף העברעאיש דעם „ספר המתים" און פערענדיגט אַן אַנטאָלאָגיע פון דער אור אַלטער ליטעראַטור פון די בני חת. ער האָט מיטגעאַרבייט אין זעהר פיל העברעאישע זאַמלביכער. אין די 80 יאָהרען האָט ער פערעפענטליכט אַ פראַנצויזיש ווערק איבער השארות הנפש און האָט אויך פערעפנטליכט אַ בוך איבער דעם מקור פון דער מצרישער ציוויליזאַציע.

צו זיין 50 יאָהריגען יובל אין יאָהר 1913 איז ערשינען אַ באַנד פון זיינע שריפטען. פיל אַרבייטען האָט ער אייבערגעלאָזט נישט פערענדיגטערהייט.

„אָרט" ־ קאָנפערענץ אין מאָסקווא.

בעשלוס וועגען אונטערשטיצען די קאָלאָניזאַציע.

מאָסקווא, (י. ט. א.) דעם 21־טען נאָוועמבער איז אין מאָסקווא פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון מיטגלידער און סימפּאַטיקער פון „אָרט". עס זענען אויך געווען פערטרעטער פון ווייסרוסלאַנד און אוקראַינע. וועגען די אויפגאַבען פון „אָרט" האָבען גערעדט דער מיטגליד פון צענטראַל־פערוואַלטונג פון „אָרט" אין רוסלאַנד אַגראָנאָם צעגעלניצקי ווי אויך דער פערטרעטער פון „אָזעט" טשעמערינסקי. די ה״ה דר. לוואָוויטש, דר. זילבערפאַרב און דר סינגאַלאָווסקי האָבען אָבגעגעבען אַ בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון „אָרט" אין אַנדערע לענדער. עס איז איינשטימיג אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, וועלכע שטעלט פעסט, אַז „אָרט" איז אַ יודישע אָרגאַניזאַציע. וואָס איז בערופען אַריינצוציהען די יודישע מאַסען אין דער אינדוסטריע און האַנדווערקעריי און אונטערשטיצען די לאַנדווירטשאַפטליכע קאָלאָניזאַציע.

אויפפאָדערונג!

מיר פאָדערן אויף דעם שוחט

יעקב דוד ווייקסעלפיש צום לעצטען מאָל, אַז ער זאָל ערפילען די דין תורה פון פאַר 3 וואָכען דאָנערשטאָג, וואָס עס איז געווען ביים מורה הוראה ר׳ לייביש ראָזענבערג.

אין געגענפאַל, נעהמט מיר אַראָפּ פון זיך די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די ווייטערע פאָלגען.

מיט אַכטונג: מאַנעלע און באַרנשטיין, נאַוואָליפּקי 9.

543

פילהאַרמאָניע! 20 נאַרוטאָוויטש־גאַס 20.

מאָנטיק, מיטוואָך, דעם 1. דעצעמבער ה. י., 8.30 אין אָוונד ווערט פאָרקומען אַ גרויסער ליטעראַריש־הומאָריסטישער חנוכה־אָוונד

אונזער לאָזונג: זאָל לעבען דאָס לאַכען! זאָל לאַכען דאָס לעבען!

פון בעוואוסטען יור. הומאָריסט און סאַטיריקער

יוסף טונקעל דער טונקעלער

2 שעה פון האַרציגער פערוויילונג און געמיטליכען געלעכטער!

אין פּראָגראַם: הומאָרעסקען, מאָנאָלאָגען אַקטועלע, ווי אויך אַלגעמיינע געשטאַלטען פון פּאַרטיי־פיהרער, כלל־טוהער, שריפטשטעלער, דיכטער און קינסטלער, אָבגעשפּיגעלט אין „קרומען שפּיגעל", קאָמישע סצענעס, סאַטירען, פּאַראָדיען און שאַרזשען אויף אַלע אונזערע קאָמישע זייטען פון לעבען.

אינ׳ם אָוונד בעטייליגט זיך אויך די בעוואוסטע זינגערין, דראַמאַטישע סאָפּראַנע, ליבלינג פון וואַרשאַווער פּובליקום העלענא ווערטהיים

אין רעפּערטואַר: אַריעס, ראָמאַנסען, פאָלקס־לידער אין יודיש און א. שפּראַכען.

ביים קלאַוויר: פּראָפ. לודוויג אורשטיין.

בילעטען פון 75 גר. ביז 4 זל. צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע. 545

וויכטיג פאַר זאַקען־פאַבריקאַנטען נייהגאָרן און וויקלערס.

די לאַנג־יעהריגע פירמע

ברידער ליבערמאַן, לאָדז

האָט ערעפענט איהר פאַבריקס־לאַגער אויף

פלאָרענסקאַ 2

טעלעפאָן־נומערן 12-43 — 14-18

פון זעמטליכע געפאַרבטע, מערצעריזירטע און נייה גאַרנען אַלע נומערן

רעעלע בעהאַנדלונג. פאַר פּראָוינץ — פּראַנקאָ פּאָסט. 948

– Dr. –

Z. Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז, און לונגען־קראַנקהייטען.

קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9

טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערושער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ.מ.

מעלדונג.

דערמיט מעלדען מיר אַלע האַנדווערקער, אַז די קאַנצעלאַריע פון אונזער פערבאַנד נעמט שוין אָן אײַנצאַהלונגען אויף

פּאַטענטען אויפ׳ן יאָהר 1927

דער טערמין פון אויסקויפען פּאַטענטען ענדיגט זיך דעם 31 דעצעמבער ד. י.

מיר מאַכען אויפמערקזאַם, בדי אויסצומיידען אַ געדראַנג און צאָהלען גרויסע שטראָפען פאַר נישט אויסקויפען אין טערמין, וואָס פריהער זיך צו פערזעהען מיט פּאַטענטען.

די קאַנצעלאַריע איז אָפען טעגליך אויסער שבת פון 10—2 מיטאָג און פון 5—9 אָוונד.

די פערוואַלטונג פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד (פּאָלודניאָוואַ 4)

548

Dr. med.

Różaner

ספּעציאַל־אַרצט פאַר ווענערישע און הויט־קראַנקהייטען.

— בעהאַנדלונג —

מיט קינסטליכע בערג־זאָנגע.

נעמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5 — 8 אָוונד

נאַרוטאָוויטש 9 1. שטאָק

טעלעפאָן 28-98.

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מעלדען מיר, אַז די סעקציע פלייש־פיהרערס האָבען זיך אויפסניי קאָנסטיטואירט און עקזיסטירט ווייטער ביים פאַלקס־הויז (זאַוואַדזקאַ 5) און מיר בעטען אַלע מיטגלידער, וועלכע זענען נישט געוועזען אויף דער נעכטיגער פערזאַמלונג, זאָלען קומען היינט דינסטאָג, דעם 30 נאָוועמבער, 7 אַ זייגער אין אָוונד אין פאָלקס־הויז, און וועגען אַלע אַרט פראַגען זאָלען זיי זיך ווענדען צו דער פערוואַלטונג.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

550

עס קלינגט שוין אין גאַנץ לאָדז, אַז אַלע אַרט בעטען, פאָראַניעס, רעקאָרטע, אַפּליקאַציעס און אַלע גערעכטע, פינאַנס, אַדמיניסטראַציע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערען אַמבעסטען, אַמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ

„פּאַראַניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.

וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שטייער־און פינאַנציעלע פראַגען דורך ה׳ לעאָן שווייצער איבערזעצונגען: האַנדעלס און פּריוואַט־קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען, פּראָטעסטען ווערען אויסגעפיהרט מיט אייגענע קאָסטען. פּראָפעסיאָנעלע פערייניגען צאָהלען מיטגלידער 25% ביליגער.

Dr. med.

Braun

פּאָלודניאָווא 23

טעלעפאָן 40-26

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־ליכט (האַר־אויספאַל)

נעמט אָן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אָוונד.

ביילייד!

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטלייד אונזער חבר ה׳ אברהם אליעזר הערשקאָוויטש נ״י צוליב׳ן טויט פון זיין פרוי

רבקה נ. ע.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים!

די גבאים פון שטיבעל אַלעקסאַנדריסקאַ 25.

יצחק קראַוועצקי, נטע קאַפּטאַל, יעקב צבי וואַלהענדלער.

549

Dr. med. A. MAZUR

נאַרוטאָוויטשאַ (דזיעלנאַ) 44, טעל. 22-44.

אויערען און האַלז ־ קראַנקהייטען שטימע און שפּראַך־פעהלערן (שטאַמלען א. אַ. וו.

נעהמט אָן פון 12—2 און פון 6³⁰-8 אָוונד. 808

„נייער פאָלקסבלאַט“

דער טעות איז אונזער שולד.

אין זיין לעצטער רעדע האָט דער וויצע-פּרעמיער בּאַרטעל אויסגעדריקט זיינעם אַ ספק, צי קאָן מען מאַטעמאַטיק און נאַטור-וויסענשאַפט דערלערנען אין יודיש אָדער העבּרעאיש.

דער דאָזיגער ספק איז אָבער נישט בּלויז זיין אייגענער, און נישט בּלויז אַ „קריספּליכער“, נאָר מיר ווייסען עס גאַנץ גוט, אַז דער דאָזיגער ספק פון וויצע-פּרעמיער (גלייכצייטיג — בּילדונגס-מיניסטער) גילט אַלס איבּערצייגונג פון אַ גרויסען טייל אונזערע אייגענע יודען.

נישט בּלויז די דערלערנונג פון מאַטעמאַטיק און נאַטור-וויסענשאַפט אין יודיש און העבּרעאיש איז פאַר זיי אַנ'אומזין, נאָר בּכלל דאָס יודישע לעבּען, דאָס יודישע אויסלעבּען זיך, און די יודישע שפּראַכען האָבּען בּיי זיי אַ פּנים הוזק. זיי וועלען אייך כּבד-פּה'עווען אויף אַלע שבעים לשונות, זיי וועלען מיט זייער רעדען און דענקען ליפערען אָהן אַ שיער מאַטעריאַל פאַר שפּאָס און ליימיש געלעכטער.

דאָס וועט זיי אָבער נישט אָפּשרע-קען פון נישט אָפּשטעלען: דאָס יודישע וועט פאַר זיי בּלייבּען טריף-פּסול, און אומפּטורוועדבּאַר, און כּדי צו בּלייבּען כּשר אין זייער לעכערליכקייט, וועלען זיי אפילו געהן על קידוש השם.. אַזאַ פערביפּענקייט, אַזאַ עקשנות האָבּען אָט-די דאָזיגע לייט אין זייער שענדלי-כער לעכערליכקייט.

דער וויצע-פּרעמיער טראָגט דאָ נישט קיין פאַראַנטוואָרטליכקייט אַלס פּ. ט. אַלס יחיד, אָבּער אַלס בּילדונגס-מיניס-טער פון אַ לאַנד, וואו עס לעבּט אַ גרוי-סער פּראָצענט יודען, וואָלטען זיינע ספקות לגבי די פּאָטענצען פון יודיש און העבּרעאיש געדאַרפט זיין קלענערע, ווי לאָמיר זאָגען, פון כינעזיש און יאַ-פּאַניש, וואָס זענען אודאי פאַר איהם טעריטאָריאַל אַ סך ווייטער...

די הויפּט-שולדיגע זענען מיר גופא: בּיי אַ גרויסען טייל יודען זענען די איצטיגע שטימונגען די-זעלבּע אומגע-פעהר, וואָס אין די לעצטע „קעניג-ליכע צייטען“ אין פּוילען צו פּויליש און אין יעקאַטערינאַ'ס צייטען אין רוס-לאַנד — צו רוסיש.

די צייטען זענען אָבּער דאָן געווען אַנדערע, און ווי דער שפּיגעל איז, האָט מען בּיי אונז מיט דער דאָזיגער בּעציהונג צו יודיש אַ בּיסעל פערשפּעטיגט.

די קאָנסעקווענצען ציהען מיר, די שולד איז אונזערע, פריהער פאַר אַלע-מענס, און דער פאַטאַלער טעות איז אַנ'אַלגעמיינער.

דאָס לעבּען וועט איהם אָבער אויס-בּעסערען!

מן.

◆◆◆◆

אָפּגעלעגט די וואַהלען צום שטאָט-ראַט אין תל-אביב.

ירושלים, (יט"אַ) לויט'ן וואונש פון ועד-הלאומי זענען די וואַהלען צום שטאָט-ראַט אין תל-אביב אָפּגעלעגט געוואָרען. די וואַהלען וועלען פאָר-קומען דעם 6 טען דעצעמבּער.

די דרוקערייען אין ארץ-ישראל בּאַיקאָטירען יודיש.

ירושלים, (יט"אַ) לויט אַנ'אויפרוף פון דער „חברת מגיני השפה“ האָבּען די דרוקער בּעזיצער אין תל-אביב בּע-שלאָסען נישט צו דרוקען בּיכער אין דער יודישער שפּראַך אפילו ווען די בּיכער זענען בּעשטימט פאַר אויסלאַנד.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
פונערלוכע קראַנקהייט. מפּעצ. לונגען און האַרץ קראַנקהייטען בּעשטראַהלונגען מיט קוואַרצליכט בּערג-זון.
נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג.

דער יודיש-אוקראַינישער סכסוך.

אוקראַינער סימפּאַטיזירען מיט'ן ציוניזם. זיי זענען אָבער נעגען דער יודישער פּאָ-ליטיק אין מזרח-גאַליציע און נעגען דער קרים-קאָלאָניזאַציע.

אין אַ געשפּרעך מיט אַ מיטאַרבּייטער פון „מאָרגען“ האָט דער פּרעזידיום-מיטגליד פון דער אוקראַינישער-נאַציאָנאַליסטישער אָרגאַניזאַציע „אונדאָ“ אַדוו. מאַריטשאַק ערקלערט פאָלג. וועגען די יודיש-אוקראַינישע בּעציהונגען:

די אוקראַינישע בּעפעלקערונג האָט פאַר'ן קריג זיך בּעצויגען מיט אַ הייסער סימפּאַטיע צו די יודען. אין ערשטער רייהע האָבּען די אוקראַינער בּעגריפען די נאַציאָנאַל-אידעאַלע בּעוועגונג צווי-שען די יודען, וואָס האָט געשאַפען דעם יסוד צו בּעקענען זיך צו דער יו-דישער נאַציאָנאַליסטען און צו אייגענער מלוכה אין ארץ-ישראל. פון דער אַנ-דערער זייט זענען די ציוניסטען אויפ-געטרעטען בּיי אונז אין לאַנד נעגען דער אַסימילאַטאָרישער בּעוועגונג אויף דער פּוילישער זייט, וואָס האָט געטראָ-גען אַנ'אַנטי-אוקראַינישען כאַראַקטער.

אַלס בּעווייז פון די די דאָזיגע סימ-פּאַטיעס איז געווען דאָס, וואָס יודישע דעפּוטאַטען זענען עטליכע מאָל געוואָ-רען געוועהלט מיט אוקראַינישע שטי-מען צום געוועזענעם עסטרייכישען פּאַר-לאַמענט און ווען ס'איז ענטשטאַנען די אוקראַינישע מלוכה, האָט מען אָנער-קענט די יודישע נאַציע אַלס זעלבּס-רעכטיגע מיט אַנדערע נאַציעס, וועל-כע האָבּען בּעוואוינט דעם שטח פון דער אוקראַינישער מלוכה.

נאָך די נאָוועמבּער-טעג אין יאָהר 1918 איז דער יודישער כּלל געוואָרען דעזאָריענטירט און בּלויז ווייניגע יחידים צווישען די יודען זענען אַריבּער אויף דער אוקראַינישער זייט.

אין מאָמענט, ווען דאָס פּוילישע מיליטער האָט פערנומען דעם מערב-אוקראַינישען שטח איז געקומען אַ פּאָ-לאָניזאַטאָרישער אָנגריף אויף דער נאַ-ציאָנאַלער אוקראַינישער טעריטאָריע אין אַלע בּעציהונגען. די אוקראַינישע בּעפעלקערונג האָט זיך גוט אָפּגעגעבּען רעכענשאַפט דערינער, אַז אַ בּעדייטענ-דע אונטערשטיצונג פון אונזער געגענד אין אוקראַיניש-פּוילישען קאַמף וועט זיין די גינסטיגע שטעלונג פון די יודען צו דער פּוילישער פּאָליטיק, ווייל אַ קאָלאָניזאַציע-אָפּענזיווע אָהן דער הילף פון די יודען האָט נישט געקאָנט האָ-בּען קיין בּעדייטענדיגען ערפאָלג.

נאָך אַ לענגערע צוגרייטונג האָבּען די יודען אָפּגעשלאָסען אין יאָהר 1925 אַ „אוגאָדע“ מיט דער רעאַקציאָנערער פּוילישער רעגירונג און זיי האָבּען אָנ-געהויבּען עפענטליך מיטצואַרבּייטען מיט אונזערע געגנער אויפ'ן געבּיט פון פּאָ-לאָניזירען די מערב-אוקראַינישע שטחים.

די יודישע פּאָליטיקער האָבּען פערגע-סען, אַז אַ גרויסע צאָהל יודען לעבּט אויף דער אוקראַינישער טעריטאָריע, וואו די בּעפעלקערונג וועט קיינמאָל נישט מסכּים זיין מיט די טענדענצען פון דער פּוילישער פּאָליטיק, וואָס איז גערוענדעט נעגען קיום פון דער אוקראַ-אינישער נאַציע.

נעגען אַזאַ יודישער פּאָליטיק האָט די אוקראַאינישע בּעפעלקערונג געמוזט אָננעהמען אַנ'אויסגעשפּראָכענע נעגאַטי-ווע שטעלונג און איבּערגעהן צו זעלבּסט-שוץ, די אוקראַאינישע עפענטליכע מיי-נונג בּעטראַכט די דאָזיגע פערשאַרפונג אַלס רעזולטאַט פון דער פולשטענדיגער ענדערונג פון דער יודישער פּאָליטיק בּנוגע דעם אוקראַאינישען פאָלק נאָכ'ן אינטערנאַציאָנאַלען אַקט פון יאָהר 1923.

אַ פערבּעסערונג פון די יודיש-אוקראַ-אינישע בּעציהונגען איז מעגליך נאָר דאַן, אויב די יודישע פּאָליטיק בּנוגע די אוקראַאינער וועט פּרינציפּיעל ווערען גענענדערט.

די מזרח-גאַליציע ציוניסטען האָבּען ליידער נישט אַרויסגעוויזען קיין געהע-ריג פערשטענדניש פאַר די שטימונגען צווישען דער אוקראַאינישער בּעפעלקע-רונג און האָבּען נישט דורכגעפיהרט קיין רעוויזיע פון זייער פּאָליטיק בּנוגע די אוקראַאינער. מען קאָן אָננעהמען, אַז דער אויבּער-ראַט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פּוילען וועט אויפווייזען מעהר פערשטענדניש פאַר די יודיש-אוקראַאינישע בּעציהונגען און וועט פאָ-דערן דורכצופיהרען אַ רעוויזיע פון דער בּיז איצטיגער יודישער פּאָליטיק.

וויכטיג פאַר דער אוקראַאינישער בּע-פעלקערונג איז די פראַגע פון דער יו-דישער קאָלאָניזאַציע אין קרים און אין דרום-אוקראַאינע. די אוקראַאינישע נאַ-ציע אַליין האָט צו ווייניג בּאָדען, און דערפאַר איז דאָס אוקראַאינישע בּאָדען-לאָזע און קליין-בּאָדענדיגע פּויערנטום געצוואונגען מאַסענהאַפט צו עמיגרירען פון זיין היימישען בּאָדען אין ווייטען סיבּיר און אויפ'ן גרינעם קלין (אין שכנות פון כינאַ.) צוליבּ דעם האָט די קאָלאָניזאַטאָרישע אַקציע אויף דער אוקראַאינישער טעריטאָריע געמוזט אַרויס-רופען פּראָטעסטען און ס'איז נויטיג די דאָזיגע קאָלאָניזאַציע אָפּצושטעלען, כּדי צו פערמיידען מעגליכע קאָנפליקטען.

אויף דער פראַגע, ווי אַזוי זאָגט זיך אָן אַ טעכנישער בּלאָק צווישען די סלאַווישע מינדערהייטען מיט די יודען? האָט ד"ר מאַריטשאַק ערקלערט, אַז אַזוי לאַנג, ווי עס איז נאָך נישט גע-קומען צו אַ הסכּם צווישען די יודען און אוקראַאינער, קאָן מען נישט רע-דען וועגען אַ טעכנישען בּלאָק.

יודישע נייעס.

די פראַגע פון נייע וואַהלען צום הרבּנות-הראשית אין א"י.

ירושלים, (יט"אַ) דער אַדוואָקאַט בּן-אהרון האָט זיך געווענדעט צום משפּט-השלום העליון (העכסטען יודישען פרידענס-געריכט) מיט אַנ'אָנקלאַגע נע-גען דער ווייטערדיגער אַמטירונג פון ארץ-ישראל'דיגען הרבּנות-הראשית, וועלכע איז אויסגעוועהלט געוואָרען בּלויז אויף אַ צייט פון 3 יאָהר. דער דאָזיגער טערמין האָט זיך שוין פער-ענדיגט אין פעבּרואַר 1924.

פּרץ שטיין מיט זיין יונגעל דוד אין אַ פערצווייפעלטע לאַגע.

אַנטווערפּען, (יט"אַ) שטיין. אויף וועלכען די אוקראַאינער האָבּען מיט אַ פּאָר חדשים צוריק געשאָסען אין פּאַ-ריז, צוליבּ זיין עדות זאָגען לטובת שוואַרצבּאַרד'ן, געפינט זיך זייט עטלי-כע וואָכען מיט זיין 9-יעהריג יונגעלע דוד אין אַנטווערפּען.

צוליבּ דעם, וואָס די היגע צדקה-צענטראַלע האָט זיך אָבּגעזאָגט זיי צו העלפען, האָט פּרץ שטיין געפּרובּט דעם לעצטען שבּת מעכּב זיין דאָס לייענען אין איינעם פון די היגע בּית מדרשים, בּיז רער עולם וועט איהם נישט אויס-הערען. דער דאָזיגער שריט האָט אָבּער זיין לאַגע נאָך מעהר פערערגערט. אַ טאָג דערויף איז ער פערשוואונדען און איבּערגעלאָזט דאָס יתומ'ל דוד אויף גאַס בּעראָט.

נאָך אַ יוד בּעשטימט אַלס רו-מעינישער קאָנסול.

בּוקאַרעשט. (י.ט.א.) דר. מאַרקו סאַסאָוויצי, פּראָפ. פון פיזיאָלאָגיע איז בּעשטימט געוואָרען אַלס רומענישער קאָנסול אין בּוענאָס-איירעס.

פּאַריזער ווינטער-סעזאָנ'עס.

דער „סאַלאָן פון פראַנק“. — דער וויבּערישער שלחן ערוך. — „מאַדמואַזעל“ מאַריס ראָסטאַן.

ווינטער האָט איהר אין פּאַריז סאַ-לאָנען וויפיל איהר ווילט אַלערליי, די קונסט-סאַלאָנען, אינדוסטריע-סאַלאָנען און אַנדערע. אָט האָט זיך נאָר וואָס פערמאַכט אין פּאַריז דער אויטאָמאָבּי-לען-סאַלאָן, און אַ צווייטער עפענט זיך שוין. דער, וועלכער שטעהט שוין אַנ-געגרייט, איז אַ מאָדנער סאַלאָן, אַ נייער אַ טשיקאַווער.

דער „סאַלאָן פון פראַנק“.

דער פראַנק — ווייסט מען אומעטום — איז געבּעך אַ חולה מסוכּן. יעדער איז מנדב פאַר איהם וויפיל ער קאָן. וואָס קאָנען טון די קינסטלער? מיט וואָס קאָנען אויסלענדישע קינסטלער אַרויסווייזען זייער געטריישאַפט צו פראַנקרייך? מיט קונסט-זאַכען. איז איי-נעם איינגעפאַלען אַזאַ מין אידעע: שאַ-פען אַ סאַלאָן פון אויסלענדישע קינסט-לער מיט'ן נאָמען „דער סאַלאָן פון פראַנק“. יעדער אויסלענדישער קינסט-לער וועט אַהינצו מנדב זיין איין בּילד: דאָס געלד, וואָס דאָס בּילד אָדער סקולפּטור וועט אַריינבּרענגען, וועט געהן אויף צו היילען דעם פראַנק.

די קונסט-ווערק ווערען אויספער-קויפט אויף ליציטאַציע. דער אויסגאַנג-פּרייז איז דער, וועלכער דער קינסט-לער בּעשטימט פאַר זיין ווערק. וועט די ליציטאַציע נישט דערגרייכען דעם אויסגעזעצטען מינימום, וועט דאָס בּילד אָוועקגעשיקט ווערען אין די רעגירונגס קאָלעקציעס פון דעם לוקסעמבּורגער מוזיי.

אויף וויפיל וועלען די פּאַריזער אויסלענדישע קינסטלער אונטערשטיצען דעם נאַציאָנאַלען פראַנק? מ'דאַרף נישט פערגעסען, אַז אין פּאַריז געפינען זיך קליינע און גרויסע אויסלענדישע בּע-ריהמטהייטען, וועלכע האָבּען זיך דער-שלאָגען צו אַ גרויסער וואַליוטע אויף דער קונסט בּערזע.

אויף דעם סאַלאָן פעהלען נישט קיין יודישע מיטווירקער. מאַרק שאַגאַל האָט צוגעשיקט אַ בּילד וואָס שטראַהלט פאַר קאָליר. האַליקאַ, מאַרקוסיס, קיזלינג — אין דער מאַלעריי; חנה אָרלאָוו און אַנדערע — אין דער סקולפּטור.

* * *

פרויען קעמפען צו בּעקומען נייע רעכט. ווייסען זיי אָבער, אַז דאָס פראַנ-צויזישע געזעץ גיט זיי אַלערלע רעכט, וועלכע זיי נוצען נישט אויס און מיט וועלכע זיי זענען אפילו נישט בּעקאַנט?

דעריבּער האָט די יודישע אַדוואָקאַ-טין איוואָן נעטער אָנגעשריבּען פאַר דער פראַנצויזישער פרוי דעם „ווייבּע-רישען שלחן-ערוך“ (פרויען-קאָדעקס בּלע"ז), וועלכער מאַכט זיי בּעקאַנט מיט אַלע זייערע רעכט.

„וויפיל אַרטיסטען און סוחרים — שרייבּט די אַדוואָקאַטין — ווייסען נישט אַז ווען זיי האָבּען חתונה, זענען זיי נישט געצוואונגען צו טראָגען דוקא דעם נאָמען פון זייער מאַן און זיי מו-זען פערלאָזען דעם נאָמען אונטער וועלכען זיי האָבּען זיך בּעקאַנט גע-מאַכט?“

„דאָס, וואָס די פרוי איז נישט בּע-קאַנט מיט איהרע רעכט — זאָגט איוואָן נעטער — ווערט זי אַריינגעוואָרפען אין טאָג-טעגליכע שוועריגקייטען און טייל-מאָל אפילו אין טראַגישע לאַגעס“.

איהר „שלחן ערוך“ איז אַ לייכטער, אַ שעהנער, און אַלע פראַנצויזישע פרוי-ען קאָנען ווייסען דורך איהם וואָס זיי מעגען יאָ טון און וואָס נישט.

קויפט מען דאָס דאָזיגע בּיכעל? יאָ, האָט מיר געזאָגט אַ פערלעגער — די פראַנצויזישע פרוי מוז, וואָס זי מעג יאָ און וואָס נישט; זי קויפט אָבּער דעם „ווייבּערישען שלחן ערוך“ כּדי געשמאַקער צו טון, וואָס זי מעג.. נישט.

* * *

אין דער פּאַריזער טעאַטער-וועלט נעמט זיך פּיקען אַ סענסאַציע: אַ נייע קאָמעדיע פון מאָריס ראָסטאַן. מ'זאָגט געשפּעהנליך, אַז גאָניאַלע טאַטעס האָבּען אומגעראָטענע קינדער. עדמאָנד ראָס-טאַן איז אפשר נישט געווען קיין גע-ניאַלער דראַמאַטישער פּאָעט, אָבּער דאָס וואָס מיר רופען אָן „אַ גרויסער“ פּאָעט — איז ער זיכער געווען, און זיין זוהן מאָריס איז אויך נישט קיין קלייגער דיכטער. דער זכות פון זיין פּאָטער איז איהם געווים בּייגעשטאַנען אַריינצוטרע-טען אין דער פערמאַכטער משפּחה פון די פראַנצויזישע ליטעראַטען און פּאָעטען אָבּער בּאַלד האָט מען זיך איבּערצייגט אַז מאָריס דאַרף נישט לעבּען אויפ'ן טאַטענס קרעדיט און האָט אייגענעם טאַלאַנט.

אַ גליקליכער זוהן פון אַ גליקליכען פּאָטער!

מאָריס ראָסטאַן איז פון די, וועלכע מ'רופט אָן „פּאַריזער“.

אַנ'„ער“ וואָס זעהט-אויס פיזיש ווי אַ „זי“.

מ'קאָן איהם רופען: „מאַדעמואַזעל מאָריס ראָסטאַן“.

אַ סך, אַ סך ווייבּליכקייט האָט אין זיך מאָריס ראָסטאַן: לאַנגע, בּלאָנדע, לופּטיגע האָר, אפשר „אָנדולירט“ פון פריזירער: אַ ווייבּליכער קערפּערל אַ שוואַכס, אַ ווייכס: אַ קערפּערל, וואָס זאָגט: „צובּרעך מיך נישט“: אַ קער-פּערל פון אַ „מוזינבעטקעלע“. אָנגעטאָן פּאַטעטיש „שיק“ — „אויף ביער שפּיל-קעס“, ווי מ'זאָגט בּיי אונז — געהט מאָריס ראָסטאַן אַרום וואָס ווייניגער, מ'זאָל איהם אפשר נישט צובּרעכען צווישען דער קאָמפּאַקטער מענשען-מאַ-סע פון פּאַריז. זיצט אין שטוב, און אַז ער געהט שוין יאָ — פאָהרט ער. צו-וואָס איז בּעשאַפען געוואָרען אַנ'אויטאָ-מאָבּיל? און אַגשר איז איהם נאָר אַ שאַד אויסצוניצען זיינע קליינינקע, פיי-נינקע, געפּאַקטע פרויען-פיסלעך? אפשר בּייגען זיך גאָר בּיי איהם זיינע ווייכינקע פרויען-בּיינדלעך, וועלכע זענען נישט געוואוינט געוואָרען צו טרעטען אויף דער האַרטער ערד? פאַרוואָס זאָל מען נישט אויסבּעטען קיין קישעלעך פאַר'ן דאָזיגען מיידעל-יונגעל?

מ'זאָגט אין פּאַריז, אַז זיין מוטער האָט איהם בּעצייטענס אויפגעצויגען ווי אַ מיידעלע: געזעהט ווי צו אַ מיידעלע און געצערטעלט ווי אַ טאָכטער. אָנגע-טאָן אַ שלייף אין די ווייכינקע הערע-לעך וואָס האָבּען געדאַרפט זיין ווייס, און — געפּלאַנצט פרויען-פּסיכאָלאָגיע, פרויען-געשמאַק.

ווי קאָן אַזאַ צאַצקעלע נישט זיין אַנ-אָביעקט פון קוריאַז און נייגעריגקייט פאַר'ן משיקאַווען פראַנצויז?

מאָריס ראָסטאַן איז אַליין דער דראַ-מאַטורג און אַליין דער אינטערפּרעטאַ-טאָר פון זיין נייער פּיעסע.

וואָס פאַר אַ פּאַריזערין וועט דאָס איהם נישט לויפען זעהן?

דער ערפאָלג פון זיין פּיעסע וועט אפשר שטעהן אַזוי פיל אויף מאָריס ראָסטאַן דעם אַקטיאָר, ווי אויף מאָריס ראָסטאַן דעם אויטאָר.

נ. פּ-כ

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32
ספּעציאַליסט פאַר הויט, העמאָראָידאַל און מין קראַנקהייטען. 330
אָפּטיילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוועגד.

Dr. L. LEWITAN
נעהמט אָן אין דערהיים פון 5 בּיז 7 אווענד צו קלינישע-פרויען. דרוי
31 נדאַנסקאַ 31.

נייער פאלקסבלאט
30. נאוועמבער 1926

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט
30. נאוועמבער 1926

30
דינסטאג
כ"ד
כסלו תרפ"ז

נאוועמבער
זון-אויפגאנג 7.17
זון-אונטערגאנג 3,30
לענג פון טאג 9

קאנטראל-פערזאמלונגען.

היינט, דינסטאג.

יאהרגאנג 1899.

(קאנסטאנטינער 62) די, וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט Ł, L, M, N, O, P, R, S, T, U, W, Z

יאהרגאנג 1900.

(סקלאדאווע 40) די, וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט Ł, L, M, N, O, P, R, S, T, U, W, Z

יאהרגאנג 1901.

(קאנסטאנטינער 81) די, וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן: Z, W, U, T, S,

צו די פערזאמלונגען דארף מען זיך מעלדען פונקט 9 א זייגער אינדערפריה מיטנעמענדיג מיט זיך דאס מיליטער-ביכעל, מאביליזאציאנס-קארטע און אנדערע מיליטער-דאקומענטען.

רשימות פון די יאהרגענג: 1906, 1905 און 1904.

מעלדען זיך אויף טראגוטא 10 אין די שעה'ן פון 8 אין דערפריה ביז 3 נאכמ. שבת – פון 8 ביז האלב 2.

יאהרגאנג 1906.

היינט ד. 30. די, וועמענס פאמיליען-נעמען ס'הויבען זיך אן מיט די אותיות M.

דאנערשטאג – N, O

דעלעגאציע ביים פרעזעס פון פינאנץ-קאמער.

(*) נעכטען האבען די דעפוטאטען ווישליצקי, ד"ר ראזענבלאט און מינצבערג און דאס פרעזידיום פון סוחרים-פעראיין (פיעטריקאווער 10) די ה"ה פרעזעס שיק, פרעהליך און אייזנער בעזוכט דעם פרעזעס פון פינאנץ-קאמער ה' מאווארניצקי און מיט איהם קאנפערירט וועגען בעזייטיגען עולות, וואס ווערען לעצטענס אנגעטאן די שטייער-צאהלער.

מאסען און געוויכטער.

(ס) דער מלוכה-אמט פאר מאסען און וואגען מאכט אויפמערקזאם, אז אינגיכען וועלען געמאכט-ווערען רעוויזיעס אין די געשעפטען און ווער ס'וועט נישט האבען רעגיסטרירט די מאסען און וואגען וועט שטרענג בעשטראפט ווערען.

„עקספרעס"-בריף קיין אמעריקא.

(–) פון 1-טען דעצעמבער אן וועט די פאסט אננעהמען בריף, קארטלעך און אלערליי פאסט-זענדונגען קיין אמעריקא אויף „עקספרעס".

צו אזא בריף וועט צוגעהן 80 גראשען.

א רויב-אנפאל.

דער בושעשינער פורמאן יעקב דימאנט איז געפאהרען אויף זיין פוהרעל פון בושעשין קיין לאדז. ווען דימאנט האט איינגעדרימעלט איז פלוצלונג אויף דער פוהר ארויפגעשפרונגען א מאנספערשוין, דימאנט'ן גוט צוקלאפט און ארפגעכאפט פון דער פוהר א קעסטעל סחורה. קומענדיג קיין לאדז האט דימאנט וועגען פארפאל געמאלדען דעם פאליציי-קאמיסאריאט, וועלכע האט אינגיכען ארעסטירט אטטא שניידער, וועלכער איז פערדעכטיגט אין אויספיהרען דעם אנפאל.

קיין גריכענלאנד קאן מען נישט עמיגרירען

נאך פערהאנדלונגען אין מזרח צווישען גריכענלאנד און לאדז.

אינטערוויו מיט'ן גריכישען קאנסול אין לאדז. (ספעציעל פאר'ן „נייעם פאלקסבלאט").

דער גריכישער קאנסול אין לאדז האט זעהר העפליך אויפגענומען אונזער מיטארבייטער און אויסגעדריקט זיין גרייטקייט אונז צו אינפארמירען אין די פראגען, וועלכע אינטערעסירען אונז.

– די בעציהונגען צווישען פוילען און גריכענלאנד, האט אנגעהויבען דער קאנסול, זיינען אזעלכע גוטע און ווערען דורך גארנישט געשטערט, אז ס'איז באמת שוין צייט, אז דער ברייטערער עולם זאל וועגען זיי וויסען, איהר זייט א פארשטעהער פון א יודישער צייטונג און אייך אינטערעסירט געוויס די עמיגראציע ענינים.

– צווישען אנדערען דאס אויך, – ענטפער איך.

– עס עמיגרירען ווייניג יודען איצט קיין גריכענלאנד, הגם מיר מאכען נישט קיין פרינציפיעלע שוועריגקייטען. דער נאך-מלחמה-קריזיס ביי אונז אין לאנד, די פאליטישע איבערקעהרעניש איז נישט אויסגעקומען איינגאנצען לטובת אונז. דער קאנפליקט מיט טערקיי האט געווירקט, אז אונזער לאנד איז געווארען איבערבעפעלקערט און ס'איז נישטא קיין פלאץ פאר פרעמדע איינוואנדערער. ס'פאהרען נאר אהין אזעלכע, וועלכע האבען דארט רייכע קרובים און א געוויכערטע עקזיסטענץ. מיר האבען אבער זיך נישט צו בעקלאגען אויף די צאהל טוריסטען, וואס פאהרען קיין גריכענלאנד און דורך גריכענלאנד.

– וואס הערט זיך מיט די האנדעלס-בעציהונגען צווישען לאדז און גריכענלאנד?

– זיי ענטוויקלען זיך בהדרגה אין האבען אויסויכטען אויף ערפאלג, אונזערע סוחרים האבען זיך איצט שטארק פעראינטערעסירט מיט'ן לאדזשער טעקסטיל-מארק, ליידער זענען נאך פערהאן געוויסע שוועריגקייטען צו בעקעמפען, ביז מיר וועלען קענען זיין א שטענדיגער אפנעהמער פון די לאדזשער טעקסטיל-סחורות. אין דער ערשטער רייה בעשטעהען די שוועריגקייטען אין די גרויסע טראנספארט-קאסטען, וואס מאכט אוממעגליך די קאנקורענץ פון לאדז מיט טעקסטיל סחורות פון אנדערע לענדער איך האף אבער, אז די דאזיגע שוועריגקייט, ווי אויך אנדערע וועלען זיך לאזען אויף ווערלכען ס'איז אופן בעזייטיגען און דעמאלט וועט דער האנדעלס-בילאנס פון לאדז מיט גריכענלאנד זיין נאר א בערייטענדער.

י. ראנקין.

מ'וויל בעקעמפען די „טובה"-וועקסלען

(וו) ווי מיר דערוויסען זיך, בעטראכטען איצט די לאדזשער סוחרים-קרייזען די פראגע וועגען בעקעמפען די וועקסלען, וועלכע ענטשפרעכען נישט די פאקטישע האנדעלס-פערהעלטנישען, אדער די אזוי-גערופענע „טובה-וועקסעלעך".

עס טרעפט גאנץ אפט, אז סוחרים הייסען זייערע אנגעשטעלטע אדער כתם בעקאנטע אויסשטעלען וועקסעלעך און דערנאך ווערען די וועקסלען זשירירט דורך דעם סוחר. דאס איז דערפאר, אז אין פאל, ווען די וועקסלען ווערען פראטעסטירט, זאל די פירמע נישט זיין איינגאנצען פעראנטווארטליך.

די סוחרים-קרייזען ווילען דעם דאזיגען שעדליכען און אומנארמאלען צושטאנד אונטערברעכען.

אקציע צו פערקלענערען דעם גאסען-האנדעל.

בעראטונג אין מאגיסטראט מיט'ן אנטייל פון רעגירונגס-קאמיסאר און פאליציי-קאמענדאנט.

(*) נעכטען איז אין קאבינעט פון וויצע-פרעזידענט וואיצעכאווסקי פארגעקומען א בעראטונג, אין וועלכער ס'האבען אנטייל-גענומען: וויצע-פרעזידענט וואיצעכאווסקי, רעגירונגס-קאמיסאר איזשיצקי, קאמענדאנט פון דער מלוכה-פאליציי גיעדזיעלסקי, דעפ. דר. ראזענבלאט, לאווניק אלעקסאנדער יאפעל, ראטמאן פוטא און איגנאש. בערלינער.

עס איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען פערקלענערען די צאהל שטעלען פון גאסען-הענדלער.

א פייל אנוועזענדע האבען אנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט אפצוריינינגען קודם כל די צענטראלע גאסען פון דעם גאסען-האנדעל און א צווייטער טייל האט זיך געשטעלט אויפ'ן שטאנדפונקט, אז די דאזיגע פעראָרדנונג וועט רואינירען הונדערטער פאמיליעס, וועלכע לעבען פון דעם האנדעל.

נאך א לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען די פראגע אפצולייגען און צו רופען א נייע קאנפערענץ, אויף וועלכע די פראגע וועט גענויער בעטראכט ווערען.

טראגישער טויט פון א לאדזשער יוד.

דער'הרג'עט געווארען אונטער די רעדער פון צוג.

(§) נעכטען האט פאסירט א טראגישער אומגליקס-פאל מיט דעם לאדזשער סוחר אברהם-יצחק זאלצמאן, וועלכער האט א מאנופאקטור-געשעפט אויף נאוואמייסקא גאס.

ה' זאלצמאן איז געפאהרען צוריק קיין לאדז פון ראדאם. וואו ער האט איינקאסירט חובות ביי פערשידענע סוחרים.

ביי דער סטאנציע יאדלניע האט זאלצמאן זיך געוואלט עפעס קויפען. אבער ווייל דער צוג שטעהט אויף דער סטאנציע 2 מינוט, איז זאלצמאן ארויסגעשפרונגען פון צוג אין מיטען גאנג, כדי צו בעוויזען עפעס צו קויפען אין בופעט.

זאלצמאן האט זיך אבער אזוי סגעגליטשט אזוי אומגליקליך, אז ער איז ארונטערגעפאלען אונטער די רעדער פון צוג, און איז צושניטען-געווארען.

צום טראגיש-אומגעקומענעם האט מען טעלעגראפיש ארויסגערופען די פרוי.

היטעל-מאכער ארגאניזירען זיך.

(*) אין צוזאמענהאנג מיט דעם געזעץ-פראיעקט פון דעם אינדוסטריע-געזעץ האט דער צענטראלער האנדווערקער-ראט (פאלודניאווע 4) אויפגעפאדערט אלע זיינע סעקציעס רופען פאך-פערזאמלונגען און ארגאניזירען די מיטגלידער. נעכטען איז פארגעקומען די פערזאמלונג פון די היטעל מאכער. צו דער פערזאמלונג זענען געקומען דער גרעסטער טייל היטעל מאכער אין לאדז – ביז 80 פערזאן. ה' בערלינסקי האט רעפערירט וועגען דער צעכען-פראגע. ער האט דערצעהלט וועגען די אלע גלגולים וואס דער צעכען-געזעץ-פראיעקט האט דורכגעמאכט אין פוילען אין וועגען זיין איצטיגען צושטאנד, ער האט גערופען אלע היטעל-מאכער זיך צו ארגאניזירען. ס'איז אויסגעוועהלט געווארען א באלאטירונגס-קאמיסיע פון 6 פערזאן, אין וועלכער עס זענען אריין פערטרעטער פון אלע גרופען פון די היטעל-מאכער: בערלינסקי ווארטמאן, גלוסטמאן, קאלינסקי, ראוויצקי, פאכציארסקי.

אלע היטעל-מאכער, וואס זענען אנוועזענד געווען אויף דער פערזאמלונג און זענען נאך נישט געווען קיין מיטגלידער פון פעראיין, האבען זיך פער שריבען אלס מיטגלידער.

אין די שולען.

(§) דאס לאדזשער שול-קוראטאריום טיילט מיט, אז פון 1. דעצעמבער אן וועלען די למודים אין די שולען זיך אנהויבען האלב 9 אינדערפריה.

פלייש-פיהרערס און פלייש-טראנספארטירער פעראייניגט.

מאנטאג איז אין פאלקס-הויז אונטער'ן פארזיץ פון ש. ראזנער פארגעקומען א פערזאמלונג פון די סעקציעס פלייש-פיהרערס און פלייש-טראנספארטירער. נאך א דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען, אז דיביידע סעקציעס זאלען זיך פעראייניגען אונטער'ן נאמען „פלייש-פיהרערס". אין דער נייער פערוואלטונג זענען געוועהלט געווארען: פיוועל פייבושעוויטש (פרעזעס) פייוו ש בארן (וויצע-פרעזעס) ב. וו. זשעקאווסקי (סעקרעטאר) ש. ראזנער (קאסירער) ל. בוכמאן (עקאנאם). אין דער רעוויזיאנס קאמיסיע זענען אריין: יצחק בוכמאן, דוד פייבושעוויטש, יעקב לעווקאוויטש, ה. נעלבארד. קאנדידאטען: מ. פייבושעוויטש, מ. קאוואלסקי. רעוויז קאמ. מ. גוטערמאן און ש. פיטעל.

דער'הרג'עט געווארען.

(§) נעכטען איז אויף דער לאדזשער באהן-סטאנציע אנ'ארבייטער ארויבגעפאלען פון לאקאמאטיוו און דער'הרג'עט געווארען אויפ'ן ארט.

דער דער'הרג'עטער האט נישט געהאט ביי זיך קיין שום דאקומענטען, אזוי, אז ס'איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען זיין נאמען.

קליינער פעליעטאן.

חשובען יודישען טעאטער.

נאך אלעמדינג – זאגט ר' זאנוועלע – טוט שוין מיר א ביסעל באנג נאך ס'יודישע טעאטער.

ווי זאגט מען עס אין ענקער לידעל: כאטש אנ'ארימע, דאך א מוהמע.

מעג מאקי זיין, אז דאס יודישע טעאטער אין לאדז האט זיך געטויגט אויס'ן-פייער און דערנאך פרעסט אויף צעהן-טישיענצי כפרות, אבער, אז יעך טו מיך אזוי ארומקיקען, און יעך זעה, ווי מען שפילט און זינגט פויליש, ווי מען האפסט און טאנצט דייטשיש, ווי מען שפרעכט פראנצויזיש, ווי מען קלימפערט אויף רוסיש – טוט מיר עפיס א טיאכק אונטער'ן לעפעלע, און סע פערקוועטשט מיר אזוי ביים הארצען, פונקט מען וואלט מיר א שטיק חיות צוגענומען, און איבערגעלאזט מיך, ר' זאנוועלען מיט'ן גאנצען לאדזשער פאלק ישראל אויף הפקר – אט געה זיך געזונדערהייט צו אלדי שווארצע יאהר און באק בייגעל.

פון ציקוקען די פשערסטאוויעניעס אין דער גמינע, און די קופצי-זוויאנזקעס און די איבעריגע געזעלשאפטליכע קאנסטיטוציעס קאן מען דאך בכל אופן נישט זאט ווערען.. עס געהט דאך שוין א ברעכונג אן פון די אלע גערעדעכצען...

פערשטעהן זי מיך: דארט בענקעלט זיך, און אונז בענקט זיך? אונז טוט עס באנג אויף צו'ג'אמת!

ווארום למה יאמרו הגוים? ווי זאגט עס דער וויצע-בארטעק – אונז קאנען מיר טאקי נישט רעכענען אויף יודיש; ער שטעלט זיך נישט פויער, ווי-אזוי מ'קאן עס לערנען מאטעמאטיק אויף יודיש און נאטוראלנע וויסענשאפט אויף יודיש, למשל, ווי קאן עס געמאלט זיין 2 מאל 2 איז 17 אויף יודיש, און ווי קאן עס הייסען, לויט דער נאטוראלנע וויסענשאפט א בהמה, א פערד, א פיפערנאטע און אנ'אנדער וויצע-שוטה אויף אונזער אייגענע יודישע שפראכע און לשון...

הכלל, דאס פערשטעהען מיר שוין, אז ווי הייסט עס ביי אייך – מייטעקמאטעק און נאטוראלנע וויסענשאפט קאן נישט זיין קיין זשידאווסקע זאך, אבער טעאטער – גוואלד געשריגען – טעאטער איז דאך עפיס יא געווען!

אט האט מען דאך יא געשפילט אזעלכענע טייערע זאכען, ווי „פינקעכינקע", „אטעלא עסט קאמפאט", די „רומעניש'ע", „יאנקעלע פיקאן דער ישיבה בחור" און נאך עפיס גוטס...

היינט וואו איז עס אהינגעקומען „דאס געלד, די ליבע און די שאנדע?"

ס'איז א שאנדע, בנאמ.ות, וואס מען טוט עס אזוי פערשווייגען, און מען גיט זיי נאך די פערשידענע געזעלשאפטליכע קאנסטיטוציעס און די כלל-פערשווינדלער אונזערע די טעאטער-שפילען, וואס זיי מאכען טאג-איין טאג-אויס אין זייערע פעראיינען, און האבען נישט אין זינען, אז מען זאל אונז ארום-און-ארום בע'פועלה'נען און נישט לאזען הערען אין-ערגיץ אונזער טייער, הארציג לשון!

זי וועלען דאך מיר העכסט-ענטשולדיגען פאר מיינע גראבע רייד, נאר, פערפאלען, זאגען מוז איך עס:

– מיין אנשיקעניש, איין בראך, און איין כאלעריע איז ווייניג אויף זיי!

ס'וואלט זיך געמאכט א סך וואלט אסור געשאדט! זיי וואלטען דאן אפשר קליגער געווארען, און אפשר טאקי אויך שטיקלעך יודען געווארען, ווארום אזוי – זענען דאך דאס בלויז אנטיסעמיטען, שונאי ישראל, שלים-מזל'ס, אז דער גוטער שלאק זאל זיי טרעפען!

אמן.

ליידענס געשיכטע פון א יודישע פרוי.

א מאַן צווינגט זיין פרוי צו פּראָסטיטוציע און וויל איהר קיין גט אויך נישט געבען.

ס'קומט אַריין אין רעדאַקציע אַן אויסגעדאַרטע און פערחושך'דיגע פרוי, זי זעהט אויס מיט 15 יאָהר עלטער ווי זי איז אין דער ווירקליכקייט.

איהר שמייכעל, בעת זי דערצעהלט די שרעקליכע טראַגעדיע פון איהר לעבען און איהר איצטיגען צושטאַנד, זאָגט עדות פון רעזיגנאַציע און גלייכגילטיגקייט צום אייגענער ווייטערדיגען גורל.

וואָס ווילט איהר זאָגען, פרוי?

— איך האָב אַ מאַן מיט „שלובנע" אַקטען, אַ מאַן ווי מ'דאַרף מיט אַ יודישע חתונה און אַן אַקט „שלובני", איצט וויל ער ווידער זיך פערלאָבען מיט אַ מיידעל ה. ס. אין זלאָטשעוו און נעהמט 500 דאָלאַר נדן.

— וואָס ווילט איהר פון אונז.

— איך וויל אַ גט, איך האָב שוין לאַנג געוואָלט, אָבער דער מעודער האָט מיר נישט געוואָלט געבען. איצט וויל איך אויך ער זאָל מיך גט'ען, אָבער זאָל ער מיר עפּיס געבען פון דעם נדן, וואָס ער בעקומט, צוליב איהם בין איך דאָך קראַנק, אויסגעמאַטערט, אָפּגעריסען און אָפּגעשליסען, כ'האָב נישט וואו אַריין און וואו אַרויס, איך בין דאָך נאָך אַזוי יונג, כ'וואָלט געקענט נאָכאַמאָל חתונה האָבען.

און מיר לאָזען דער פרוי דערצעהלען די שרעקליכע געשיכטע פון די ליידען פון דער דאָזיגער יונג-אַלטער פרוי.

— איך בין אַליין פון דוואָרט (וואַרטאַ) אַ בעקערס אַ טאָכטער. פאַר דער מלחמה בין איך אַוועקגעפאָהרען צו מיינס אַ מוהמע קיין פראַנקפורט. צוליב דעם, וואָס די מלחמה האָט אויסגעבראָכען בין איך דאָרט פערבליבען עטליכע יאָהר. בעת איך בין צוריקגעקומען צו מיינע עלטערען איז אין שטעדטעל געווען אַ שניידער ש. ק. פון בלאַשקי, וועלכער האָט זיך „פערליאַפּעט" אין מיר און דווקא געוואָלט מיט מיר חתונה האָבען. מיך האָט נישט געהאַרצט צו דעם יונג, אָבער מיין טאַטע האָט מיך צוגערעדט און איך האָב חתונה-געהאַט מיט איהם. באַלד נאָך דער חתונה האָב איך געזעהען מיין אומגליק. מיין מאַן האָט נישט געוואָלט אַרבייטען און האָט געזאָגט, אַז שוואַרצע מענשען זאָלען אַרבייטען. ער האָט אַלץ געוואָלט, אַז מיר זאָלען זיך ציהען קיין לאָדז. שפּעטער האָב איך פערשטאַנען צו וואָס איהם האָט אַזוי שטאַרק געצויגען קיין לאָדז. הלואי וואָלט איך דערצו נישט דערלעבט. אינגיכען האָט מען איהם גענומען אין „וואָיסק". איך האָב זיך אַריינגעצויגען צו מיין שוויגער קיין בלאַשקי און האָב דאָרט געוואוינט. איז דאָס געווען אַ וואוינען, מיינע שונאים געזאָגט.

מ'האָט מיר געמאַכט שקר-בלבולים. מיין שוויגער האָט גע'שעגה'ט, אַז איך פערבעט יונגעלייט צו מיר. אין אמת'ען זענען געקומען בלאַשקער יונגעלייט, וועלכע האָבען זיך ביי מיר געלערנט שרייבען ענגליש און פראַנצויזיש.

ווען „ער" איז צוריקגעקומען פון מיליטער האָט ער מיט מיר נישט מעהר געוואָלט וואוינען. איך האָב פערלאַנגט אַ גט, אָבער ער האָט נישט געוואָלט געבען. איך בין „אַראָפּ" קיין לאָדז, מיך פערדונגען אויף שטעלעס אַלס קעכין; אָבער דער באַנדיט האָט מיך „נעטרעפעוועט" מיט אַ טראַנספּאָרט צוריק קיין בלאַשקי. איך בין נאָכאַמאָל געקומען קיין לאָדז און וואָס פאַראַ צרות בין איך אויסגעשטאַנען איך בין געשלאָפען אין אַ טויער אויף פייפער'ס גאַס. איך האָב געהונגערט. מיין מאַן איז פלוצלונג אַראָפּגעקומען קיין לאָדז מיך אויפגעזוכט און מיך געצוואונגען צו ווערען אַ „יקבה" אויף אייער לשון הייסט דאָס אַ פּראָסטיטוטקע. דאָס גאַנצע פערדינסט האָט ער צוגענומען און געהוליעט. איך בין געוואָרען קראַנק און שוואַך, ער האָט דערפון נישט געוואָלט וויסען און מיך געצוואונגען אויפצונעהמען וואָס מעהר געסט, כדי ער זאָל האָבען וואָס מעהר „עלה". ווען איך בין געוואָרען אינגאַנצען קראַנק און אויסגעמאַטערט, און דער באַנדיט האָט געזעהען, אַז מיט מיר קען מען שוין קיין געלד נישט פערדינען, איז ער אינגאַנצען נעלם געוואָרען פון לאָדז.

בין איך געבליבען אינגאַנצען אָהן דירה, אָהן געלד און אָהן מיטלען צום לעבען, מיינע עלטערען, אפילו פערמעגליכע מענשען, האָבען מיך, די נאָסטען-מויד נישט געוואָלט אַריינלאָזען אין שטוב, איך וואָלט אויסגעגאַנגען פאַר הונגער און קעלט אין מיטען גאַס, ווען נישט אַן אַלמן אַ דראָשקאַזש פון פייפערס גאַס וואָלט רחמנות געהאַט אויף מיר און מיך אַריינגענומען צו זיך אין שטוב, אַזוי בין איך ביי דעם דאָזיגען „יונגעל" ביז איצט, איך פיהר איהם די בעלי-בתישקייט און בין אַ מאַמע צו זיין טאָכטער.

מיין „יונגעל" האָט נאָך מעהר געטאָן פאַר מיר, ער איז געגאַנגען מיט מיר אין די „אַביטשאַיבקאַ" און אין דער „פירטער בריגאַדע" אונטערגעשריבען זיך, אַז ער גאַראַנטירט פאַר מיר און אַז ענטבען דאָס שוואַרצע ביכעל, ער וויל מיט מיר חתונה האָבען, האָט אָבער מיין רוצח מיר נישט געוואָלט געבען קיין גט. איצט דערוויס איך מיך, אַז ער איז אַ חתן געוואָרען אין זלאָטשעוו.

שרייבט וועגען דעם אין דער צייטונג, אפשר וועט די נייע כלה רוישאַ ס. פון זלאָטשעוו צווינגען מיין מאַן מיר צו געבען אַ גט, אַז איך זאָל קענען חתונה האָבען מיט מיין „יונגעל".

ראבינאט ערלויבט נישט אנצונעהמען טשאלענט ביי נישט יודען.

(*) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער כשרות-קאָמיסיע מיט'ן ראַבינאַט. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען חוצפן פאָלגענדען פאַל. אויף דער יודישער גאַס נומר 7 האָט מען פערטויסט אַ טשאָלענט. ווען די יודישע פאַמיליע האָט געגעסען דעם טעפּעל האָט מען דערזעהען דאָרט שינקע.

נאָך אַ חקירה ודרישה האָט מען פעסטגעשטעלט, אַז פיל קריסטען וועלכע האָבען ליב טשאָלענט, שיקען אויף שבת צום בעקער אויך זייערע טשאָלענטער. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אויפצופאָדערען די יודישע בעקער, אַז זיי זאָלען נישט אָננעהמען קיין טשאָלענטער פון נישט יודען, און אויב אַ גוי וועט שיקען דעם טשאָלענט מיט אַ קריסטליכען משרת, מוז מיט איהם מיטגעהן אַ קינד.

שטרייק פון מאַרינאַרקע-אַרבייטער

זונטאָג איז פאָרגעקומען אַן אויסערגעוועהנליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון אַלע מאַגאַזין-שניידער וועגען שטרייק אין מאַרינאַרקע פאַך.

נאָך אַ לענגערע דיסקוסיע איז אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע רעזאָלוציע:

די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די צווייגען הויזען, · מענער, · דאַמען, · קינדער-הלבשת הערענדיג דעם בעריכט פון דער פערוואַלטונג בנוגע דעם שטרייק פון מאַרינאַרקע-פאַך איז בעשלאָסען געוואָרען: 1) פּראָטעסטירען געגען דעם נישט קאָרעקטען פערהאַלטען זיך מצד די מאַגאַזינער'ס געגען די פאַרשטעהער פון די מייסטער בעת די אונטערהאַנדלונגען, די פערזאַמלונג בעשליסט צוצוגרייטען די מייסטער פון די איבריגע מאַגאַזין פאַכען. כדי אין נויטיגען פאַל אַרויסצורופען אַ סאָלידאַר-שטרייק און 2) דריקען אויס דעם שאַרפסטען פּראָטעסט געגען דעם קאָנטעקציאָנערען פעראיין צוליב זיין בעשלוס נישט אויסצוצאָהלען די מייסטער דאָס געלד, וואָס עס קומט פון לאַנג. און מיר וואָרענען גלייכצייטיג, אַז געגען אַזעלכע בעשלוסען וועלען מיר זיין געצוואונגען צו קעמפען מיט אַלע מיטלען, וואָס זענען נאָר אין אונזער בעזיך.

מ'פארשט שוין...

(ע) נעכטען איז אָנגעקומען קיין לאָדז די אויספאָרשונגס-קאָמיסיע פון וואַרשאַ. וועלכע פערנעהמט זיך מיט'ן אויספאָרשען די אָנקלאַגעס וועגען מיסברויכען אין לאָדזער אַרבייטסלאָזען פאָנד.

פערשידענעס.

(מ) די סאַניטאַר · אָפּטיילונג ביים לאָדזער מאַגיסטראַט האָט בעשלאָסען איינצוארדנען אַ ציקל פאָרלעזונגען אויף פערשידענע היגיענישע-וויסענשאַפטליכע טעמעס.

פון „הפועל המזרחי".

זונטאָג איז פאָרגעקומען אַ בעריכטס-פערזאַמלונג פון די מיטגלידער פון חלוצים „הפועל המזרחי". ס'איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע אין וועלכער ס ווערט פּראָטעסטירט געגען דאָס נישט צולאָזען אַ פערטרעטער פון דער אָרגאַניזאַציע אין פּאַלעסטינאַ-אַמט.

אחתן

וואָס שלאָגט זיין כלה.

(*) יוזעף באַרינסקי זשעראָמסקי-גאַס 40 האָט אַזוי שטאַרק צושלאָגען זיין כלה העלענאַ לוביצעק, אַז מ'האָט געמוזט צו איהר אַרויסרופען די פּאָגאָטאָוויע.

מיט באַרינסקין האָט זיך פערנומען די פּאָליציי.

פון געריכט.

פאר שלאָגען זיין פאָטער.

(§) דאָס לאָדזער קרייז-געריכט האָט בעטראַכט דעם פּראָצעס געגען דעם 25-יעהריגען יהושע קאַץ, וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אַז ער האָט שטאַרק צושלאָגען זיין פאָטער לייב קאַץ.

דאָס געריכט האָט דעם „טייערען" זוהן פאַר'משפט אויף 3 חדשים טורמע.

ווינער אפּערעטע אין סקאלא-טעאטער
דירעקציע: זעמאַל.

היינט, דינסטאָג, דעם 30-טען נאָוועמבער

8.30 אַ זייגער אָוועגד „אַרל-אור" אָפּער. אין 3 אַקטען פון גראַנזשטעטען.

מאָרגען מיטוואָך, 8.30 אין אָוועגד צו ביליגע פּרייזען

וואו דילערכע זינגט

ס'נעמט אנטייל דער גאַנצער אַנסאַמבל. בילעטען אין טעאַטער-קאַסע.

דער טונקעלער.

דער טונקעלער האָט זיך פון זיין גראַנדיעזען פּלאַן דערווייל נישט אָפּגעזאָגט: ער קומט מיטוואָך קיין לאָדז, און דווקא אין דער „פילהאַרמאָניע", וואו ער (אין מיר אויך) איז איבערצייגט, אַז עס וועלען נישט סטייען קיין ערטער פאַר די אַלע, וואָס וועלען געניסען פון זיין באַרג הומאָר און סאַטירע, וועלכען ער ברענגט מיט אין אַ סאַר וואַליזעס, קאַסטענס און אין בוזים.

דער פון-אַלעמען-בעליבטער, געליבטער און פערליבטער הומאָריסט טרעט אויף אין אַן ענטשפּרעכענדען, ספּעציעלען קאָסטיום, וועלכען ער האָט אַקאָרשט איבערגעניכשפּוצט צום לאָדזער אויפטריט.

וינער באַלעט אין פילהאַרמאָניע.

(-) היינט קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע · זאַל דער צווייטער און לעצטער אויפטריט פון ווינער באַלעט. וועלכע האָט אויפ'ן נעכטיגען אויפטריט געהאַט אַ גרויסען ערפאָלג.

א גרויסע דאָרף שרפה.

נעכטען האָט אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה ביים גוט-בעזיצער כאַראַנזשי אין דאָרף וואָלא-גרזשימקאָוואַ.

עס זענען פערברענט געוואָרען די סטאָדאָלעס מיט תבואה. דער שאָדען איז גרויס.

צאָהן-אַרצט
H. Lewita-Fuchs
פּעטריקאָווער 50, טעל. 22 36
אויפנאַהם שעהן: פון 10 ביז 1 און פון 4 ביז 6.

אַקאַרטען-קלוב

אויפ'ן בוידעם. וואָס וויסע חברה'ניקעס ערלויבען זיך אַלץ.

(-) אויף זשעראָמסקי-גאַס 129 האָבען עטליכע יונגעלייט זיך אַוועקגעזעצט אויפ'ן בוידעם שפּילען קאָרטען. נאָכ'ן שפּילען, ווען די שפּילער האָבען אָנגעהויבען צו בערעכענען זייער געלד איז צווישען זיי ענטשטאַנען אַ מחלוקה, וועלכע איז אַ בערגעגאַנגען אין אַ געשלעג. די שכנים האָבען אַרויסגערופען אַ פּאָליציאַנט, וועלכע האָט 4 מיגדריעהריגע יונגלעך אָפּגעפיהרט אין קאָמיסאַריאַט, די קאָרטען און דאָס געלד איז ביי זיי קאָנפיסקירט געוואָרען.

א שיסעריי

צוליב אַ גנבים-געשלעג אין פּאַביאַניץ.

( ) אין פּאַביאַניץ איז געווען פאָרגעקומען אַ גאַסען-שיסעריי, בעת וועלכען עטליכע פערזאָן זענען פערוואונדעט געוואָרען.

ווי ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען איז פאָרגעקומען אַ קאַמף צווישען צוויי גנבים-באַנדעס.

עטליכע פערדעכטיגע זענען אַרעסטירט געוואָרען.

איהר „שאַץ"

איז ענטלאָפען צוזאַמען מיט איהר געלד.

פעליקס מאַרטעלסקי האָט זיך „צוגעפּוצט" צו דעם דינסטמיידעל מאַריאַנאַ דויפיק אויף פּאָלודניאָוואַ 8 און צוגעזאָגט מיט איהר חתונה צו האָבען.

דאָס מיידעל אויסער זיך פאַר גליק, האָט איבערגעגעבען איהר צוקונפטיגען מאַן 400 זלאָטיס אויף צוצוגרייטען די חתונה.

מאַרטעלסקי האָט צוגענומען דאָס געלד און איז נעלם געוואָרען.

בענקין

טריאומף פון גרויסען קינסטלער

די צוויי קאָנצערטען פון וויקטאָר בענקין האָבען געמאַכט אַן אומגעהויערען רושם אויפ'ן גרויסען עולם, וואָס האָט איבערגעפילט דעם פילהאַרמאָניע-זאַל.

ס'איז געווען ממש אַ ותחורות צו הערען דעם גרויסען קינסטלער פון די קליינע לידלעך, וועלכע ער אינטערפּרעטירט מיט אַזאַ מייסטערישקייט, וואָס קאָן נאָר פערגליכען ווערען מיט דער מייסטערישקייט פון איוועט זשילבער, און ס'איז טאַקי אַ גרויסע פראַגע — פון נאָך וועמען?..

כדי צו דערפיהלען דעם אמת'ן טעם פון „לידער-געזאַנג", כדי צו זעהן ווי אַזוי אַ ברילאַנטען-שנאַסאָן ווערט אַרומגעשליפען, און הויבט אָן צו בלאַנקען מיט אַלע קאָלירען פון לעבענספריידיגען רעגענבויגען, כדי צו געניסען פון די העכסטע · ראַפינירטע ליד-לידער, מוז מען אָנקומען צו דעם אומפערגלייכליכען קינסטלער, דעם גענויאַלען אויסטייטשער — צו בענקינען.

כדי צו דערוואָרעמט ווערען פון דעם גוטמוטיגען קלוגען שמייכער פון דעם זיידערנעם ייִדישען בעראַנזשע, און געניסען דערפון אין דער גאַנצער קינסטלערישער שאַרפקייט און אויסגעשפּראָכענקייט — מוז מען אָנקומען צו בענקינען.

כדי צו אויפלאַכען מיט אַ זון געלעכטער, און צו פרעהען זיך מיט דעם צוזונגענעם נאַטור-קינד, מיט דעם סענטימענטאַלען, דעם לייד'ענשאַפטליכען פּרימיטיווען קינטאַ — איז ווידער בענקין מיט זיינע קאַווקאַזער לידער.

איך בעטאָן זיינע, ווייל אַלץ, וואָס ער זינגט דערהויבט ער אויף אַן אומגעהויערער מדרגה, און די אויספיהרונג איז ביי איהם שטענדיג פּאָטענציעלער, ווי דאָס ליד גופא.

און — אחרון-אחרון חביב: דער נייער בענקין, דער יודישער!

ס'אַראַ גלאַנץ און פּראַכט! ס'אַראַ רייכקייט פון טענער און פאַרבען, ס'אַראַ שפע פון ניואַנסען, ס'אַראַ דינאַמיק, ס'אַראַ ניי-ענטפּלעקטע, מערקווירדיגע פיינקייטען ער האָט אַריינגעבראַכט אין די עטליכע גרעסערע און קלענערע פאָלקס-לידער אונזערע, וואָס ער האָט, ווי די רויזען-קנאָספּען אויפגעעפענט, געשפּילט און געזונגען! פּויזענד טעם און חן האָט דאָך אונזער הערליך, הארציג פאָלקס-ליד בעקומען דורך דעם אופן, ווי ער האָט עס פאַר אונז אַרויסגעבראַכט.

הלמאַי זאָלען מיר ליגען זאָגען: מיט'ן פאָלקסליד, מיט'ן ליד, מיט דער פּאָעמע, איז דאָסזעלבע, ווי מיט'ן חמור — ס'ווענדעט זיך ביי וועמען און וואו ער שטעהט איין...

איז טאַקי דער זאַל געווען אָנגעגליהט, און האָט געדונערט פון אַפּלאָדיסמענטען —

אַ געזונד אין אַלע זיינע פינגערלעך, אין דעם ליכטיגען קינסטלערס! **B.**

מעלדונגען.

פון „קרן קימת לישראל".

גורדוניה.

היינט, פּינקטליך 6 אָוועגד קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל (שענקעוויטש 3/5) אַ חברים-פערזאַמלונג געווידמעט דער יובילעאום-אַקציע פון קק"ל מיט דער בעטייליגונג פון ח' א. ביאַלאָפּאָלסקי פון וואַרשאַ. 515

פּועלי-ציון (פעראייניגט מיט צ. ס. פּ.).

סאָצ. יוגענד-פערבאַנד „פרייהייט".

היינט דינסטאַג, פּינקטליך 9 אין אָוועגד קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל (פּיעטריקאָווער 83) אַ רעפעראַט פון ח' א. ביאַלאָפּאָלסקי פון וואַרשאַ א. ד. ט. „סאָציאַליסטישער אויפבוי אין ארץ-ישראל און נאַציאָנאַלער קאַפּיטאַל". אַלע חברים ווערען אויפגעפאָדערט צו קומען פּינקטליך. 545

„החלוץ-המרכזי".

היינט דינסטאַג, פּינקטליך 8 אין אָוועגד, קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אַ גרויסע חברים פערזאַמלונג מיט דער בעטייליגונג פון דעלעגירטען פון קק"ל-צענטראַלע ה' א. ביאַלאָפּאָלסקי.

אַלע חברים ווערען געבעטען צו קומען פּינקטליך. 545

פון קרן-קימת לישראל.

ספר-היובל.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער יובילע-אום-פייערונג פון דער 25-יעהריגער טעטיגקייט פון קק"ל פערפערטיגט די לאַנדעס-צענטראַלע אין פוילען אַ „ספר-היובל".

דער „ספר-היובל" ווערט איינגעטיילט אין 3 טיילען:

א) אין ערשטען טייל וועלען אריינגעשריבען ווערען לויט אַ ספּעציעלען בעשלוס פון לאַנדעס-דירעקטאָריום — פערזאָנען און אינסטיטוציעס, וועלכע האָבען במשך פון די 25 יאָהר מיטגעהאָלפען דעם קק"ל צו פערגרעסערען זיינע הכנסות אין פוילען.

ב) אין צווייטען טייל וועלען איינגעשריבען ווערען די אָרטיגע „קרן-קימת"-קאָמיטעטען, וואָס וועלען דעקען זייער יובילעאום קאָנטינגענט.

ג) אין דריטען טייל וועלען אריינגעשריבען ווערען פריוואַטע פערזאָנען, געזעלשאַפטען און אינסטיטוציעס, וואָס וועלען איינצאָהלען אין דעם יובילעאום-חודש אַ געוויסען מיגימום פאַר'ן קרן-קימת:

1) דער וואָס צאָהלט איין נישט ווע-ניגער ווי 100 זל. בעקומט אַ גאַנץ בלאַט אין ספר-היובל.

2) דער, וואָס צאָהלט איין 50 זל. — אַ האַלב בלאַט.

3) דער קלענסטער אָבצאָהל אויף איינגעשריבען צו ווערען אין „ספר — היובל" איז 5 זל. — און ער בעקומט נאַר איין שורה.

אַלע איינגעשריבענע אין „ספר-היובל" וועלען בעקומען פון דער צענטראַלע ספּעציעלע יובילעאום דיפּלאָמען.

פנקסי - היובל.

כדי אָבער צו געבען די מעגליכקייט אויך די ברייטע מאַסען פון דער יודישער געזעלשאַפט פערשריבען צו ווערען צווישען די, וואָס האָבען מיטגעהאָלפען אין די 25 יאָהר צו דער פער-ווירקליכונג פון „גאולת-הארץ" ווערט די קק"ל-צענטראַלע אין פוילען פערפערטיגען ספּעציעלע „פנקסי-היובל", וואָס וועלען צוגעשיקט ווערען צו אַלע אָרטס-קאָמיטעטען פון קק"ל.

די „פנקסי-היובל" וועלען לויט זייער פאָרם און אינהאַלט זיין אַ גענויע קאָפּיע פון דעם „ספר - היובל" אין אַ צייטווייליגען באַנד.

די בלעטער אין „פנקס היובל" וועלען זיין צום גרויסען טהייל. בעת דער יובילעאום-זאַמלונג וועלען די זאַמלער בעקומען איינצעלנע בלעטער כדי צו זאַמלען די חתימות פון די מנדבים און ערשט נאָך דער זאַמלונג וועלען זיי צוריק איינגעבונדען ווערען אין דעם צייטווייליגען באַנד.

די צונויפגעזאַמעלטע בלעטער מיט די אונטערשריפטען פון די מנדבים (איינגעבונדען אין דעם באַנד) צו דער יובילי-אַקציע וועלען אָפּגעשיקט ווע-רען צו דער לאַנד - צענטראַלע אין וואַרשע.

יעדע אָרט - קאָמיסיע וועט בעקומען לכל הפחות איין באַנד פון „פנקס-היובל" מיט אַ'נעטשפּרעכענדע צאָהל בלעטער אין איהם, אויף יעדען בלאַט געפינען זיך 20 שורות, ד. ה. פאַר 20 אונטער-שריפטען.

איינשרייבען זיך אויף איין שורה קאָסט מיגימום 1 זלאָטע

אויף איין שורה קאָן איינגעשריבען ווערען נאַר איין נאָמען.

פאַר מנדבים, וואָס צאָהלען איין מינ-דעסטענס 25 זל. ווערט איינגעשריבען אַ גאַנץ בלאַט אין „פנקס - היובל".

אַלע מנדבים פון 5 זל. (מינימום) און העכער ווערען דורך דער צענטראַלע איבערגעשריבען (נאָך דעם, ווי די „פנקסי - היובל" ווערען ערהאַלטען אין דער צענטראַלע צוזאַמען מיט'ן געלד) אין דעם ספר - היובל לויט די כללים, וואָס זענען אָנגעגעבען אין אבזאַץ ג. פון דעם פּונקט).

נאָכ'ן פערענדיגען די גאַנצע יובי-לעאום-אַקציע און נאָכ'ן בעקומען פון די אָרטס-קאָמיסיעס דאָס גאַנצע זאַמ-לונגס-מאַטעריאַל (פנקסי היובל) וועלען דער „ספר-היובל" און „פנקסי-היובל" איבערגעשיקט ווערען צום הויפּט-ביוראָ אין ירושלים פאַר'ן „בית-נאמן".

אַ פּלענאַר - זיצונג.

שבת אין אָוונד איז אין ביוראָ פון קרן-קימת פאָרגעקומען אַ גרויסע פּלע-נאַר - זיצונג מיט דער בעטייליגונג פון דעלעגירטען פון קק"ל-צענטראַלע ה' א. ביאַלאָפּאָלסקי.

אין דער זיצונג האָבען זיך בעטייליגט די פאָרשטעהער פון אַלע ציוניסטישע גרופּירונגען און יוגענד - אָרגאַניזאַציעס. דער דעלעגירטער פון קק"ל-צענטראַלע ה' א. ביאַלאָפּאָלסקי בעקענט די פער-זאַמעלטע מיט דער יעצטיגער לאַגע אין דער אַרבייט פון קרן קימת לישראל אין צוזאַמענהאַנג מיט די בעפאָרשטעהענדע יובל - אַקציע, וועלכע הויבט זיך אָן היינטיגע וואָך חנוכה.

עס ענטוויקעלט זיך אַ ברייטע דיס-קוסיע וועגען דעם פּלאַן פון דער יובל-אַקציע און וועלכער עס בעטייליגען זיך דער גרעסטער טייל פון די פער-זאַמעלטע.

נאָכ'ן בעשטעטיגען פון פּראָגראַם ווערט אָנגענומען אַ רעזאָלוציע אָרגאַ-ניזירען אין משך פון די חנוכה-טעג אַ גרויסע זאַמלונג און אַלע אָרגאַניזאַ-ציעס פערפליכטען זיך צוצושטעלען זייערע חברים צו דער דיספּאָזיציע פון דער דאָזיגער זאַמלונג.

5000 זל. בעלוינונג!

וועט בעקומען דער יעניגער, וואָס וועט אָנווייזען, ווער עס האָט אָנטייל גענומען אין דער גנבה זוגסאַג פריה דעם 21 נאָוועמבער ה' י. אין הראַרא. אינ'ם צוג, וואָס געהט קראָקאָ-לעמבערג.

דיסקרעציע געזיכערט.

ווענדען זיך: נעבר. טאַוב, פעטריקאָווער 22. 1922

ווילנער חזן משה קוסעוויצקי.

פרייטאָג און שבת האָט אין „פיל-האַרמאָניע" געדאַוונט דער ווילנער אויבער-קאַנטאָר ה' קוסעוויצקי. הגם דער נאָמען פון דעם ווילנער חזן איז געווען נישט איינגאַנצען אונבעקאַנט די מבינים און ליבהאָבער פון געזאַנג, איז דאָך דאָס דאַווענען פון ה' קוסעוויצקי איבערגעשטיגען אַלע ערוואַרטונגען. אַזאַ שטימע, אַזאַ טאָן, אַזאַ אָטעם לאַגע, אַזעלכע קאָלאָראַטור-מאָדולאַציעס האָט מען אין לאָדז שוין לאַנג און לאַנג נישט געהערט.

דער ווילנער חזן פערמאָגט אַ פענאָ-מענאַלע טענאָר שטימע, מיט וועלכער ער איבעראַשט און בעגייסטערט די צוהערער. אויך די האַלטונג פון דעם גרויסען זינגער רופט אַרויס דעם גע-העריגען רעספּעקט און אַכטונג. די בע-זונדערע סאָלאָ-קאָמפּאָזיציעס און צוזאַ-מען מיט'ן כאָר האָבען אַרויסגערופען אמת'ע התפּעלות נישט נאָר ביי גע-וועהנליכע צוהערער, נאָר אפילו ביי די בעסטע מבינים.

ס'איז דעריבער קיין וואונדער נישט, וואָס דער עולם, וועלכער האָט אַ בער-פולט דעם זאַל פרייטאָג-צו-נאַכטס האָט פשוט געבעטען איינטריטס-קאַרטען אויף שבת דערנאָך צו בעצאָהלען.

די פריינד און פערעהרער פון דעם ווילנער חזן האָבען זיך בעמיהט ביי איהם אַז ער זאָל נאָכאַמאָל דאַווענען ביי אונז אַ שבת. ה' קוסעוויצקי איז דערווייל איינגעשפּאַרט און טעות'ט, אַז ער פרעט נישט אַרויס אויף קיין גאַסטראָלען. ס'איז דאָ אַ מעגליכקייט צו בעווענען דעם חזן נאָכאַמאָל צו דאַווענען אין לאָדז.

די הכנסה פון דעם דאַווענען איז גע-ווען בעשטימט פאַר דער אונטערשטי-צונגס-קאַסע ביים האַנדווערקער-קלוב פּאָלודניאָווע 4.

ד—.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטוואָרטען אויף יורידישע אָנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

בײַם דערלאַנגען אַנ'אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אריינגע-געבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן וועט מען ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 30. נאָוועמבער 1926.

2539. בייניש שמאָלעוויטש.

אויב דאָס איינמאָגען די געלד-שטראָף קאָן אונטערגראָבען אייער עקזיסטענץ האָט איהר דאָס רעכט צו בעטען, אַז מען זאָל אייך די געלד-שטראָף פערביי-טען אויף אַרעסט. געוועהנליך ווערט גערעכענט פאַר 1 טאָג 20 זל.

2540. אַ לעזער פון סאָלנאַ-גאַס.

נישט אין ראַיאָן פון קרייז-געריכט, וואו אייער מאַן איז געבוירען אָדער צו-געשריבען, דאַרפט איהר זיך ווענדען כדי אָנערקענען איהם פאַר אַ פערלוי-רענעם, נאָר דאָרט, וואו ער האָט אין לעצטען מאָמענט פאַר דער פערשווינ-דונג געוואוינט.

2541. ב. ג.

לויט'ן אַרט. 1 פון דער פעראָרדנונג פון פינאַנץ-מיניסטער פון 11. אָקטאָבער 1926 (דוש. אוסטאַוו № 106 פאָז. 614) איז בעגרענצט אַרויסגעגעבען קאָנצעסיעס אויף דעטייל-האַנדעל מיט טאַבאַק-אויס-אַרבייטונגען דער אורושאַנד סקאַרבאָווי.

2542. א. ב. ג. № 26

2543. אַ לעזער פון ראַדוואַנסקאַ 6.

2544. הערינג-הענדלער פון וואַרשעווסקאַ.

2545, אַ לעזער פון דלוגע 21.

2546. אַ געטרייער לעזער פון וואָל-באָרסקאַ 5. א.

2547. אַ לעזער פון זאַמענהאָף גאַס.

2548. אַ שפּ. לעזער פון זאַוואַדזקאַ.

2549. י. ש. פון אַלעקסאַנדרינסקאַ.

2550. A. B.

2551. יחיאל מאיר פון וואָלבאָרסקאַ. וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אינזער יוריסט אין רעדאַקציע טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג, מיטברענגענדיג די צייטונג.

2552. י. פּטאַשעווער.

עס דראָהט אַ זעהר האַרבע שטראָף. מענען די עדות בעשטעטיגען דעם פאַקט, קוים וועט דער פאָטער אויסנוצען זיין רעכט און נישט וועלען געבען קיינע ערקלערונגען וועט מען אייך די שטראָף זאָוויעשען.

2553. אַ לעזער K. K. פון צינעל גאַס

לויט דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט פון 14. מאַי 1924 וועגען וואַלאָריזירען פּריוואַט-רעכטליכע פער-פליכטונגען ווערען יעדע 500 פוילישע מאַרק פון 2. חודש 1922 בערעכענט צו 1 זלאָטע.

2554. B. D. פון שקאָלנאַ 34.

ערשטענס איז נאָך אַ גרויסע פראַגע, צו מען קאָן אייך, אויב איהר וואוינט שוין אין פוילען זייט 1905. יאָהר, בכלל בעטראַכטען פאַר אַ פרעמדען בירגער, בפרט, אַז איהר האָט זיך שוין אין יאָהר 1919 בעמיהט וועגען דער פוילישער בירגערשאַפט. צווייטענס איז אין רוס-לאַנד אין דער היינטיגער נישט פאַראַן קיין אויסנאַהם פאַר פּאַליאַקען, ממילא קאָן נישט זיין קיין רייד, אַז דער אַרט. 30 פון דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרען-שוץ זאָל אָנגעוואָנדען ווערען לגבי אייך, ווען אפילו מען זאָל שוין אין ערגסטען פאַל אָנערקענען אייך פאַר אַ רוסלענדישען בירגער. די פאָדערונג פון אייער הויז-ווירט האָט דעריבער נישט קיין שום געזעצליכען גרונד.

2555. ג. ג—ן.

אויב די קאָמיסיע וועט אָנערקענען, אַז איהר זענט נישט אַרבייטספעהיג, מעגט איהר אַלט זיין ערשט 43 יאָהר, וועט אייער זוהן בעקומען אַנ'אָפּיעקונ-סטווא. קוים וועט ווערען פעסטגעשטעלט אַז איהר זענט אָנגעוויזען אויף זיינע פערדינסטען.

Dr. med.

EYCHNER Jakób

Aleja 1-go Maia16, Tel. 11-24

אינערליכע- און קינדער - קראַנקהייטען נעמט אָן פון 6—7, צוגמאָג פון 3—4

וועגען דעם טואַלעט פון דער פרוי.

אַ מאַן מעג טאַקע נישט זיין קיין מבין, אָבער ער האָט אַ רעכט צו פאָדערען, אַז עס זאָל איהם געפעלען.

קיינער קאָן נישט אַזוי גוט רעדען וועגען פרויען-קליידער ווי לײדי אַלעק-סאַנדער.

ווער איז לײדי אַלעקסאַנדער?

איהר מאַן איז געווען דער בעריהמ-טער ענגלישער אַקטיאָר דזשאָרדזש אַלעקסאַנדער. זי, די פרוי, איז די טאָן-געבערין אין דער ענגלישער מאָדע-וועלט און ביז היינטיגען טאָג נאָך. איז די אלמנה לײדי אַלעקסאַנדער די פירערין פון דער אַריסטאָקראַטישער ענגלישער געזעלשאַפט און די בעסט-געקליידעטע פרוי אין דער גאַנצער ענגלישער אימ-פעריע, לויט די די צייטונגען דערצעה-לען.

און זי האָט באמת אַ סך צו רעדען וועגען דעם ענין.

אָט האָט זי מיט אַ וואָך צוריק גע-רעדט וועגען פרויען-קליידער, פאַר אַ גרויסער פרויען-פערזאַמלונג אין לאָנדאָן און צווישען אַנדערען האָט זי געזאָגט אָט וואָס:

„רייכע קליידער הייסען נאָך נישט שעהנע קליידער, איך קאָן פרויען, וואָס פערשווענדען פערמעגענס אויף די מיי-ערסטע קליידער און זעהען דאָך אויס אַזוי מיאוס, אַז עס כאַפּט אָן אַ נישט-גוטסקייט אַ קוק צו טאָן אויף זיי.

„שעהנע קליידער מעגען זיין איינ-פאַכע, אָבער מיט געשמאַק. און אויב איהר ווילט וויסען ווער עס קאָן אור-טיילען איבער דעם געשמאַק אין קליי-דונג, טאָ פרעגט דעם מאַן.

„שעהנע קליידער זענען די, וואָס געפעלען אייער מאַן."

אַזוי האָט גערעדט לײדי אַלעקסאַנדער איז אפשר דער געדאַנק, וואָס זי האָט דאָ אויסגעדריקט, נישט אָריגינעל, נישט ניי, אָבער עס ליגט דאָך אין דעם אַ גרויסער אמת, וואָס אונזערע יודישע פרויען מעגען דאָס אַלעמאָל געדענקען.

וועגען איינער פון די פרויען שרייבט אונז ע. וו. בזה הלשון:

„מיין פריינד'ס ווייב האָט פערבראַכט אויף זומער-וואַקאַציע אין אַ פּענסיאָנאַט און דער מאַן פלעגט צו איהר אַרויס-פאָהרען אויף אַ טאָג צו אויף צוויי, ווען נאָר ער האָט צייט געהאַט.

„איין מאָל, ווען ער איז אַרויסגע-פאָהרען צו איהר, איז דאָרטען פאָרגע-קומען אַ מאַסקען-באַל, האָט אויך מיין פריינד'ס פרוי זיך אָנגעטון אַ מאַסקע-קאָסטיום, וואָס איז דעם מאַן גאָר נישט געפעלען געוואָרען. גאָר ווען ער האָט איהר אויסמערקזאַם געמאַכט, אַז דער קאָסטיום פּאַסט איהר נישט, האָט זי גע-ענטפערט, אַז דאָס איז איהר זאַך, נישט זיינע. ער האָט קיין רעכט נישט איהר צו זאָגען, וואָס זי זאָל יאָ אָנטון און וואָס נישט.

„אַזוי האָט זי די נאַכט פערבראַכט ביים מאַסקען-טאַנץ, אינגאַנצען איגנאָ-רירענדיג דעם מאַן.

„ווען מיין פריינד איז צוריקגעקומען האָב איך אין זיין פּנים דערקענט, אַז עפּעס איז מיט איהם נישט גלאַט. איך האָב איהם געפרעגט וועגען דעם, און זייענדיג אַנ'אינטימער פריינד האָט ער מיר דערצעהלט זיין געשיכטע און גע-פרעגט:

„צי האָט אַ פרוי אַ מאָראַלע רעכט אַזוי צו איגנאָרירען איהר מאַן?"

מען קאָן דאָך נישט גלויבען, אַז עס זאָל זיך געפינען אַ פרוי, וואָס זאָל פאָ-ערן אָט דאָס רעכט.

וואָרום אויב אַ פרוי זאָל בעשטעהן אויף אַזאַ מין רעכט צו איגנאָרירען איהר מאַן, מוז מען דאָך אויך דעם מאַן געבען דאָס גלייכע רעכט צו איגנאָרי-רען זיין ווייב.

און וועה איז צו דעם הויז, וואו מאַן און ווייב איגנאָרירען אייגער דעם צווייטען, און וועה איז צו דער פרוי, וואָס גיט דעם מאַן אַ ביישפּיל צו איגנאָרירען די פאַמיליע.

אָבער די פראַגע איז דאָ באמת אַנ'אַנדערע. עס איז די פראַגע: צי האָט אַ פרוי אַ רעכט צו טראָגען קליידער, וואָס געפעלען נישט דעם מאַן; צו קליידען זיך דוקא געגען זיין געשמאַק.

אַ רעכט? — געוויס איז דאָס איהר רעכט; געוויס קאָן קיין מאַן נישט פער-ווערען זיין פרוי צו טראָגען דעם הוט, וואָס איהר געפעלט; צו געהן צווישען מענשען אין דעם קלייד, וואָס זי וויל.

איבערהויפּט איז אַ מאַן סיי ווי אַ קנאַפּער מבין אויף מאָדע.

אָבער רעכט אַליין איז נאָך ווייניג, מען מוז האָבען אויך טאַקט.

און עס איז נישטאָ קיין גרעסערע טאַקטלאָזיגקייט ווי פון דער פרוי, וואָס קנעלט מיט איהר מאַן, אַז ער האָט קיין רעכט נישט איהר צו זאָגען, וואָס פאַר אַ קלייד איהם געפעלט יאָ און וואָס איהם געפעלט נישט.

עס איז נישט נאָר אַ טאַקטלאָזיגקייט, נאָר אַ פערברעכען, אַ פערברעכען געגען זיך אַליין.

וואָרום אַ פרוי וויל זיין שעהן, דאָס איז איהר רעכט און איהר כאַראַקטער. אַ פרוי פּוצט זיך, כדי געפעלען צו ווע-רען און —

„אויב איהר ווילט וויסען ווער עס קאָן אורטיילען איבער דעם געשמאַק און קליידונג, טאָ פרעגט דעם מאַן. שעהנע קליידער זענען די, וואָס געפע-לען אייער מאַן".

אַזוי זאָגט די קעניגין פון פרויען-מאָדע, לײדי אַלעקסאַנדער. (ניט.)

דאָס פערברעכען פון א טויב-שטומען

אַ מערקווירדיגער פּראָצעס אין ריגא'ער געריכט.

אין ריגא איז דאָ ניט לאַנג פאָר־געקומען אַן אויסערגעוועהנליכער שפּאַנענדער און מערקווירדיגער פּראָצעס, מען האָט גע'משפט אַ טויב-שטומען פאַר די פערברעכענס, וואָס ער איז באַגאַנגען.

דער בעשולדיגטער איז איצטאָנצען אַלט 24 יאָהר, אָבער ניט קוקענדיג אויף זיין יונגקייט, האָט ער שוין בעוויזען צוויי מאָל חתונה צו האָבען און אַפּצוטון נאָך אַזאַ שוידערליכען פערברעכען, וואָס זאָגאַר ניט אַלע אַלטע און רעדעוודיגע פערברעכער וועלען דאָס בעגעהן.

דער טויב-שטומער וועלכער, הייסט מאַסלאָווסקי, האָט זיך געלערנט פאַר'ן קריג אין דער שול פאַר טויב-שטומע אין ריגע. אין קריגס-צייט איז ער צוזאַמען מיט דער גאַנצער שול זיינער אריבערגעפיהרט געוואָרען קיין רוסלאַנד, אין דער שטאָט פּענזאַ. דאָרטען האָט ער צו אַכצעהן יאָהר געענדיגט די שוהל און איז אַנגעקומען פאַר אַ געהילף צו אַ מאָלער. ער איז געווען זעהר אַ גוטער אַרבייטער און האָט אין פערלויף פון אַ קורצער צייט צוזאַמענגעשלאָגען אַ ביסעל געלד. אין דער זעלבער צייט האָט ער זיך בעקענט מיט אַ מיידעל, אין וועלכער ער האָט זיך פערליבט, זי איז געווען אַ רעדעוודיגע, אָבער זי איז געווען זעהר אָרים, און זי האָט בעשלאָסען חתונה האָבען מיט דעם שטומען, ווייל עס איז דאָך בעסער צו האָבען אַ שטומען מאַן מיט געלד, איידער אַליין צו זיין ריידעוודיג און שטאַרבען דריי מאָל אַ טאָג פון הונגער. און אפשר האָט זי זיך געטראַכט, אַז זי וועט שוין רעדען אַזוי פיל, אַז עס וועט קלעקען אויף זיין חשבון אויך? קורץ, זיי האָבען חתונה געהאַט און האָבען געלעבט אַ גליקליך לעבען. ער האָט גוט פערדינט, און ביידע זענען געווען זעהר צופרידען. און אַזוי וואָלטען זיי אָפּגעלעבט זייערע יאָהרען, ווען דער מאַן וואָלט זיך מיטאַמאָל ניט פערבענקט נאָך זיין שטאָט, נאָך ריגאַ.

ער איז אַוועקגעגאַנגען אין לעטלענדישען קאָנסולאַט, און אַזוי ווי ער איז געווען אַ געבוירענער ריגער, האָט ער באַלד בעקומען אַן ערלויבניש צו פאָהרען קיין ריגע. זיין פרוי אָבער, האָט מען קיין ערלויבניש דערצו ניט געגעבען, ווייל זי איז ניט געווען קיין ריגער געבוירענע. מען האָט פערשפּראָכען איהר אויך צו ערלויבען צו פאָהרען קיין ריגע, אָבער שפּעטער, ווען דער מאַן וועט פון ריגער מיניסטעריום ברענגען פאַר איהר די נויטיגע פּאַפּירען.

ווען ער איז געקומען אין ריגע האָט ער גלייך בעקומען אַרבייט און האָט אָנגעהויבען צו פערדינען גוט געלד. די פּאַפּירען פאַר זיין פרוי האָט ער אַלץ אָפּגעלייגט, ווייל איהם האָט זיך געוואָלט וואָס לענגער געניסען פון זיין פרייהייט. דערווייל האָט ער זיך בעקענט אין אַ האָטעל.

די ווירטין פון דעם האָטעל האָט געוואָרפען אויף איהם אַן אויג, אוּ ניט צוליב זיין שעהנהייט, נאָר ווייל זי האָט געזעהן, אַז דער בחור פערדינט גרויסע געלדער. זי אַליין איז שוין ניט געווען יונג, און דער טויב-שטומער איז געווען פאַר איהר די בעסטע פּאַרטיע.

עס האָט ניט לאַנג געדויערט, און דער חברה-מאַן איז אריינגעפאַלען אין איהר נעץ. קיין גרויסער חכם איז ער ניט געווען, און זיין בעל-הבית'טע האָט גענומען אויף איהם און איהם גיך פערשלייערט מיט זיך.

אָבער באַלד נאָך דער חתונה האָט מאַסלאָווסקי דערזעהן, אַז זיין ניי ווייבעל מיינט ניט אַזוי די חנדה, ווי די קניידלעך... זי מיינט נאָר זיינע פאַר רובעל. עס זענען ביי זיי אָפט אויסגעבראָכען קריגעריין צוליב דעם: זי האָט געוואָלט האָבען די דעה אויפ'ן געלד, און ער האָט דאָס ניט דערלאָזען, ביז זי האָט איהם ענדליך אַזוי דערעסען, אַז ער האָט נאָר צוזאַמענגענומען זיין קלומעקעל און איז אָהן אַ „זיי-געזונד" אַוועק פון זיין ווייב.

אַוועקגעגאַנגען איז ער צו זיינעם אַ חבר, אויך אַ טויב-שטומען, מיט וועמען ער האָט זיך געלערענט אין איין שול.

דער פריינד זיינער האָט געלעבט אין אַ קליין דירה'לע אין אַ פאָריוואָרשטאָט געגענד פון ריגאַ, צוזאַמען מיט זיינער אַ שוועסטער. די שוועסטער איז ניט געווען קיין טויב-שטומע.

מאַסלאָווסקי האָט זיך איינגעבען פערליבט אין דער שוועסטער פון זיין פריינד, און ער האָט איהר אַפילו איינציגע מאָל שוין געגעבען אַנצוהערעניש אויף זיין לשון, אַז זי געפעהלט איהם זעהר שטאַרק. זי האָט זיך אויסגעלאַכט פון דעם טויב-שטומען'ס ליבע, און זי האָט זיינע רייד קיין ערנסטע בעדייטונג ניט צוגעגעבען.

איינמאָל אין אַן אָוונט, ווען מאַסלאָווסקי און דאָס יונגע מיידעל זענען אַליין געווען אין דער היים, האָט ער אָנגעהויבען צוצושטעהן צו איהר מיט זיין ליבע. דאָס מיידעל האָט זיך געוועהרט פון איהם דאָס האָט איהם צורייצט, און אַזוי זיך שלאָגענדיג און ראַנגלענדיג, איז דער טויב-שטומער אריין אין היץ און האָט דאָס מיידעל דערוואָרגען.

ווען זי איז שוין געלעגן פאַר איהם טויט, האָט ער איהר נאָך פערגוואַלדיגט אויך, און איידער ער האָט נאָך בעוויזען צו ענטלויפען איז אריינגעקומען דער ברודער. ווען ער האָט דערזעהן וואָס דאָ טוט זיך, האָט ער אויף גיך פערשלאָסען די טיר פון אויסוויינינג, איינגעשלאָסען אין שטוב דעם פערברעכער, און אַליין אַוועקגעלאָפען נאָך פּאָליציי.

פּאָליציי איז באַלד געקומען און האָט אַרעסטירט דעם טויב-שטומען פערברעכער, און איצט איז פאָרגעקומען זיין פּראָצעס אין ריגער געריכט.

אינטערעסאַנט איז געווען די רעדע, וואָס איין שטומער האָט געהאַלטען (עס רעדט זיך אַזוי, אַז ער האָט געהאַלטען די רעדע — ער האָט איהר אָנגעשריבען) ער האָט געשריבען, אַז דער אָנגעקלאָגטער וואַרפט אַרויף אַ פלעק אויף אַלע טויב-שטומע, און אַז צוליב איהם וועט די געזעלשאַפט איצט בעטראַכטען אַלע טויב-שטומע אַלס אויסוואָרפען און ווילדע חיות.

זעהר ריהרענד איז אויך געווען די רעדע פון דעם טויב-שטומען ברודער פון דער ערמאָרדעטער. ער האָט געהאַלטען זיין רעדע פערזענליך, און דערביי איז געשטאַנען אַ לעהרער פון דער ריגער שול פאַר טויב-שטומע און האָט איבערזעצט זיינע רייד פאַר'ן פובליקום. ער האָט דערצעהלט די גאַנצע טרויעריגע געשיכטע פון זיין לעבען, און ווי די איינציגע פרייד, וואָס ער האָט געהאַט אין זיין אומעטיגען לעבען איז געווען זיין שוועסטער, וועלכע איז געווען צו איהם גוט ווי אַ מוטער און זי האָט איהם פערזיסט זיינע טרויעריגע טעג, און ווי איצט, נאָכדעם ווי זיין געטרייע שוועסטער איז ערמאָרדעט געוואָרען, און נאָך דורך זיינעם אַ גוטען פריינד, איז איהם שוין מעהר קיין זאַך ניט געבליבען אין לעבען.

דאָס געריכט האָט איהם פער'משפט צו פערשפאַרען אויף זיין גאַנצען לעבען אין אַ אַנשטאַלט פאַר שוואַכזיניגע.

א בריות אין רעדאַקציע.

עטליכע ווערטער וועגן משוגעים-הויז

אין דער פּרעסע לעזען מיר אַז, די קהלה-פערוואַלטונג האָט איבערגענומען אין איהר רשות דאָס משוגעים-הויז פון (וועסאַלאַ-גאַס), וואו ס'געפינען זיך איצט 61 קראַנקע.

מיר געדענקען נאָך גוט ווען דאָס זעלבע משוגעים-הויז איז געשטאַנען אונטער דער ממשלה פון דער אַלטער גמינע, אויב ס'וואָלט זיך איינער געוואָלט אַ בעגריף מאַכען ווי ס'זעהט אויס דאָס גיהנום איז גענוג געווען אַז ער זאָל געהען אין משוגעים-הויז, וואָלט ער דאָס בילד פון גיהנום דייטליך געזעהן מיט איינענע אויגען.

אַ גליקליכער צופאַל האָט געוואָלט אַז, ס'האָבען זיך געפונען גוטהערציגע מענשען, וועלכע האָבען געאַרבייט בלב ונפש, און געמאַכט דאָרט אַ שטיקעל אָרדנונג.

פון דער איצטיגער גמינע האָבען זיי פערלאַנגט אַ סובסידיע, איז געקומען צו סכסוכים און ס'איז דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז די גמינע האָט די פערוואַלטונג געהייסען מוחל זיין, און און זו, די קהלה האָט איבערגענומען די ממשלה איבער די אונגליקליכע משוגעים.

מעשים טובים און, גרויסע פעהיגקייטען האָבען מיר לעת עתה פון דער נייער גמינע נאָך ניט געזעהען און דאָס איבערנעהמען דאָס משוגעים-הויז אינטער איינענע פליגלען איז בעשטימט ניט שכל'דיג מחמת די הכנסה פאַר'ן משוגעים-הויז וועט זיך בלי ספק פערקלענערען און די הוצאות וועלען זיך אָהנע צווייפעל פערגרעסערען, אַזוי אַז מיר האָבען בקרוב צו ערוואַרטען אַ פערערגערונג פון דער לאַגע.

אַ גרויסע פעראַנטוואָרטליכקייט נעהמט אויף זיך די קהלה-פערוואַלטונג, דאָס איז ניט אַ מעשה עירוב וואָס ציהט זיך שוין יאָהרען לאַנג און ס'איז נאָך ניט ערלעדיגט, דאָס זענען גייסטיג קראַנקע, מענער, ווייבער און יונגע קינדער, ווילדע און מעלאַנכאָלישע, מיט זיי טאָר מען אומגעהען מיט האַרץ, און מיט אמת'ער מיטפיהלענדער רחמנות, פון וואָס נאַרישע פּאַרטיי קעמפער שטעהען ווייט אָפּ דערפון, דעריבער וואָלט זיין געוואונשען אַז ס'זאָל בלייבען ביים אַלטען, שב ואל תעשה עדיף, זיין און זוך ניט כעסעס איז אַן אַלטער כלל.

ב. א. גר יקבמאַן.

רעדאַקציאָנס-קאָלעגיום:
מ. בראַדערזאָהן, ל. בראַנט, ח. י. ברוכמאַנסקי, ב. וינער
פערענטוואָרטל. רעד.: ח. לייפמאַן.
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט", פּראָדוציר-קאָאָפּעראַטיוו. טיט פאָי-הענטונג.

די ליבעס פון א קייזערין.

היסטאָרישער ראָמאַן פון לעבען אין רוסישן קייזערליכן הויף

(43

פון ל. זאַבער מאַזאָך.

יעליזאַוועטע האָט זיך אַ כאַפּ געטאָן.

— דאָס קען אויך זיין! — האָט זי אַרויסגעמורמעלט — אויב אַזוי, מוז ער דערפאַר בעשטראָפט ווערען. רוף מיר אריין שובינען. ניין, פריהער ראַזומאָווסקין. איך מוז איהם אַלערנען. שיק זיי ביידע אריין. פריהער ראַזומאָווסקין.

די גרעפין איז אַרויסגעגאַנגען, באַלד איז אריינגעקומען צו דער גרעפין אין בודואַר ראַזומאָווסקי, רוהיג און פשוט, ווי אַלע מאָל.

דאָס איז געווען שפּעטליך אינאָוונד. די צאַריצע האָט איהם אָנגעקוקט מיט אַ שפּאָטישען שמייכעל. דערנאָך האָט זי געזאָגט קורץ אין אַ בעפעלענדיגען טאָן:

— אַלעקסיי, איך וויל, אַז שובין זאָל פאַר אַ געוויסער צייט פערנעהמען דיין פלאַץ. אויף אַזוי לאַנג ביסטו ניט מעהר ווי נאָר מיין דינער, מיין קנעכט, דו פערשטייסט?

— איך פערשטיי — האָט ער געענטפערט גאַנץ רוהיג.

— און כדי איך זאָל אויסזעהן שענער, וויל איך זיך איבערמאַן — האָט יעליזאַוועטע גערעדט ווייטער — טו מיר אויס די שיך.

ראַזומאָווסקי האָט שווייגענדיג זיך אַראָפּגעלאָזט אויף איין קני און אַרונטערגעשלעפּט פון איהר די שיך, און דערנאָך האָט ער אויף איהר וואונק אַרויסגענומען אויף איהרע פיס מיט גאָלד אויסגעשטריקטע פאַנטאָפעל, געהאָלפען איהר ביים אומבייטען די קליידער, און צום סוף איז זי אָנגעטון געווען אין אַ בעקוועמען גרין-סאַמעטענעם און מיט הערמעלין געפעלצטען שלאָף-ראָק, און אַזוי איז זי דערנאָך צוגעגאַנגען צום גרויסען וואַנד-שפּיגעל און זיך בעטראַכט פון קאָפּ ביז די פיס.

— טראַכטסטו ניט, אַלעקסיי, אַז איך זעה אויס זעהר גוט אין דעם? — האָט זי געזאָגט.

— רייצענדיג — האָט ער געענטפערט.

— שובין וועט זעהר גליקליך זיין — האָט זי ווייטער גערעדט.

ראַזומאָווסקי האָט געשוויגען.

— ביסטו איהם ניט מקנא?

— איך דערוועג זיך עס ניט.

— דו זאָלסט זיך עס יאָ דערוועגען! — האָט יעליזאַוועטע פלוצים אַ געשריי געטאָן אין אַ טיפע געטאָן מיט'ן פוס — ביזטו גאָר ניט אייפערזיכטיג?

— מעג אַ קנעכט אייפערזיכטיג זיין?

— דו ביסט גערעכט — האָט זי זיך אָנגערופען — ציהר אָן דעם לאָמפּ ביי מיר אין שלאָפצימער.

ראַזומאָווסקי איז אַוועק טון, וואָס זי האָט איהם געהייסען, און דערנאָך, ווען ער האָט זיך צוריקגעקעהרט אין בודואַר האָט ער דאָרט געטראָפען שובינען.

יעליזאַוועטעס פריהערדיגער געליבטער איז געזעסען לעבען איהר אויפ'ן דיוואַן.

די צאַריצע האָט זיך איינגעגעסען מיט די אויגען אין ראַזומאָווסקיס פנים, געזוכט אַ סימן פון אויפרעגונג, אַ צייכען פון נערוואָזיטעט, פון אייפערזוכט ביי איהם, און זי האָט ניט געקענט געפינען, בעת שובין, אַז ער האָט איהם דערזעהן, איז געוואָרען רויט ווי פייער.

— פערלעש די ליכט! — האָט יעליזאַוועטע געזאָגט און האָט אָנגענומען בשעת-מעשה מיט אַ צערטליכען שמייכעל שובינען אונטער'ן אָרעם און איהם אַוועקגעפיהרט אין איהר שלאָפצימער.

ראַזומאָווסקי האָט אויסגעלאָשען די ליכט אין די גאָלדענע קאַנדעליאַברעס און געוואַרט אויף ווייטערע בעפעלען פון דער גרויזאַמער פרוי.

— דו קענסט איצט גיין! — האָט זיך דערהערט איהר קול פון הינטער די פּאָרטיערען.

דער קנעכט האָט פערלאָזען שטיל און שטים דעם בודואַר, אַפילו קיין זיפץ האָט ער ניט אַרויסגעלאָזט...

דער נייער רעצעפּט...

אויף מאָרגען האָט עס געהייסען, אַז ראַזומאָווסקי איז געפאַלען און שובין האָט פערנומען זיין פלאַץ ביי דער צאַריצע. לעסטאָק האָט זיך געפרייט מיט זיין נצחון. אָבער אומזיסט האָט ער זיך געפרייט. שובין האָט זיך דערוואוסט פון די פרומיגע מענשען, אַז לעסטאָק איז דאָס געווען זיין שונא, ווענמען ער האָט געהאַט צו פערדאַנקען, פאַרוואָס מ'האָט איהם פערשיקט קיין סיביר און געהאַלטען אַזוי לאַנג אויף קאַמטשאַטקע, און ער האָט אָנגעהויבען אַרויסצוווייזען אַ פערביטערטע קעגנערשאַפט צום קליינעם פראַנצויז. האָט לעסטאָק דעמאָלט דערזעהן, אַז ס'איז שלעכט און ער איז געפאַלען אויף אַ נייעם פּלאַן, ווי איינצוהאַלטען זיין פלאַץ ביי דער צאַריצע.

דער דאָזיגער נייער פּלאַן איז געווען וועגען אַ נייעם געליבטען פאַר יעליזאַוועטען, אַ זעלטענעם עקזעמפּליאַר פון אַן אַטלעט, וואָס ער האָט בעמערקט צווישען די גוואַרדיע-סאָלדאַטען פון סעמיאָנאָווער פּאָלק.

דער דאָזיגער סאָלדאַט, מיט'ן נאָמען פּאַוולאָוו האָט געמוזט געפעלען יעליזאַוועטען. מיט זיין פיגור וגבורה האָט ער קיין גלייכען ניט געהאַט צווישען אַלע געליבטע, וואָס די צאַריצע האָט ביז אַהער געהערט.

אַזוי האָט געטראַכט לעסטאָק. און איינמאָל האָט ער איינגעלאַדען צו זיך פּאַוולאָוו, אַוועקגעשטעלט פאַר איהם אַ פלאַש פון דער בעסטער משקה און האָט פערפיהרט מיט איהם אַזאַ שמועס:

— הער אויס, ברודער, דו געפעלסט מיר. דערפאַר האָב איך דיר איינגעלאַדען צו זיך. און אַז דו וועסט זיין אַ מענש, קענסטו זיין דער גליקליכסטער אויף דער וועלט.

פּאַוולאָוו האָט איהם אָנגעקוקט פערוואונדערט.

— בקיצור, איך וועל רעדען מיט דיר אָפענע דבורים — האָט לעסטאָק גערעדט — דו קענסט דאָך אונזער צאַריצע? זי מיז אימ'צען ליבען, און דו ביסט אַזאַ מאַן, אין וועלכען זי וועט זיך זיכער פערליבען. דערפאַר, פּאַוולאָוו, הער אויס מיט קאָפּ, וואָס איך וועל דיר זאָגען: איך דאַרף נאָר וועלען און דו ביסט דער דערקלערטער געליבטער פון דער צאַריצע און דו באָדסט זיך אין פערגעניגען און וואוילטאָג. און אַלע מענשען, וואָס קוקען היינט אויף דיר פון אויבען אַראָפּ, וועלען קריכען פאַר דיר אויף אַלע פיר.

אָבער דו טאָרסט ניט פערגעסען, אַז ס'איז גרינג צו געווינען די ליבע פון דער צאַריצע. אָבער ס'איז זעהר שווער איהר איינצוהאַלטען דו קענסט איהר איינהאַלטען בלויז מיט מיין הילף. די געליבטע קענען זיך בייטען, אָבער איהר דאָקטאָר לעסטאָק בלייבט שטענדיג מיט איהר. ער וועט דיך שצען, כל-זמן דו וועסט איהם אַרויסווייזען דיין איבערגעבענקייט און דאַנקבאַרקייט. אָבער ביי דער מינדעסטער געגנערשאַפט צו מיר, וועסטו פליהען מיט'ן קאָפּ אַראָפּ, אַזוי ווי שובין איז ביי מיר אַמאָל געפלויגען, ווי שובאַלאָוו, ווי ראַזומאָווסקי און אַזוי ווי שובין וועט איצט ביי מיר נאָך אַמאָל פליהען...

— איהר קענט זיין זיכער אין מיין דאַנקבאַרקייט, עקסעלענץ — האָט זיך אָפּגערופען פּאַוולאָוו — ווי אַ הונד וועל איך זיין איבערגעגעבען צו אייך. אָבער איין איינציגע זאַך קען מיר שטערען.

— וואָס?

— דאָס איז אַ סוד — האָט דער סאָלדאַט אַרויסגעשטאַמעלט.

— קיינע סודות פאַר מיר! — האָט לעסטאָק אויסגעשריגען — איך האָב דיר אויך דערציילט אַ סוד.

— איך האָב אַ ליבע, עקסעלענץ — האָט דער סאָלדאַט געזאָגט.

לעסטאָק האָט זיך צולאַכט.

— דאָס איז דער סוד? נאַרישקייטען, פּאַוולאָוו, מ'שיקט אַוועק יענע ליבע צו אַלדי שוואַרצע יאָהר און באַסטאַ!

— אָבער אַזוי לייכט וועט עס ניט גיין.

— פאַרוואָס?

(פאָרטזעצונג קומט)

די דעטייל-אָבטיילונג פון דער פירמע
KAHAN i SZPIGEL, Piotrkowska 80, tel. 8-52
מאָרגן, אין פרייטאָג, דעם 29-טן נאָוועמבער האָט זיך אָנגעהויבן
א פאַר יום-טוב-סחורות-אויספערקויף
צו נידעריגע פרייזן. גרויסער אויסוואַהל פון רעשטען. צו נידעריגע פרייזן.

אַלטע ביכער קויף איך.
איך קויף און פערקויף פאַר שידענע ביכער, כ'גיב אויך אַהיים ביכער אויסצולייענען בײם צייטונגס-פערקויפער
וועלניאַרזש, אַלט-שטאָדט 1

Dr. med.
M. GLAZER
ul. ZIELONA Nr. 6 טעל. 45-49
הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 8-9.30, 12-2 און 7-8 אָוו. 841

דאַנטיסט און צאַהנטעכניק
י. ביטענסקי
5 קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוענד.
פרייזען ביליגע! גאַראַנטירט אויף צעהנער

נענע! גרויסע בעלוינונג!
פאַהרענדיג אויף אַ דראָשקע פון עק פיראַמאָוויטשאַ און צעגעלניאַנאַ ביז זאַוואַדזקאַ 40 האָב איך פערגעסען אַ זיידען אויסלענדיש פוך.
ביטע אָפּצוגעבען אויף פיראַמאָוויטשאַ 11 3 טער שטאָק ביי יאַקובאָוויטש. 045

Dr. med.
J. Polakow
ספעציאַליסט פאַר
קינדער-קראַנקהייטען
Konstantynowska 37
נעמט אָן פון 5—6½ אָוו. אין דער היים און פון 2—3 אין דער לעטשניצע אויף נײַערס-מאַרק פעטריק. 294, טעל. 39-75

Dr. med.
W. Eychner
פרויען-קראַנקהייטען
און אַקושעריע
זגערזשער 38 טעל 34-72
נעמט אָן אין דער לעטשניצע פעטריקאָווער 294 פון 12—2 מיטאָג און דער היים פון 6-8 אָוו.

Dr. ADAM
Grosglik
Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראַנקה, רענטגען און ליכט-הייל אינסט.
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוענד.

Dr. H.
Hammer
אַקושער און פרויען-קראַנקה,
נעמט אָן פון 5 ביז 7 אָוענד
Wschodnia 38,
telefon 28-39.

Dr. med. P.
Markowicz
פון פאַריז צוריקגעקעהרט
נעמט אָן אין מעדיציניש-קאָסמעטישען קאַבינעט פעטריקאָווער **124** פון 3 ביז 7,
הויט- און האָר-קראַנקהייטען, בעזייטיגונג פון געזיכטס-דעפעקטען, בילדונג פון די געזיכטס-גלידערס. נייעסטע הייל-מעטאָדען, מאַסאַזשען, עלעקטראָטעראַפיע.

Dr. med. J. Szmerłowski
פרויען-קראַנקה. און אַקושעריע
נעמט אָן פון 3 ביז 5.
פעטריקאָווער 17,
טעלעפאָן 7-13.

Dr. med.
LUDWIK RAPEPORT
Pr. Narutowicza 25
(Dzielna) tel. 44-10.
ספעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען,
נעמט אָן פון 1 ביז 2
און פון 4 ביז 7 אָוענד.

— ד"ר —
י. הערשפינקעל
Zawadzka 15,
telefon 11-87
— — ספעציאַליסט פאַר — —
קינדער - קראַנקהייטען.
נעמט אָן אינדערהיים פון 8—10 פריה און פון 3—5 נאָכמיטאָג און אין לעטשניצע „פאָמאָין".

Dr. S. SZNITKIND
Piotrkowska 14
הויט- און ווענער. קראַנקה.
עמפפאַנגס-שעה'ן פון 9—11 פריה פון 1 ביז 4 נאָכמ. און פון 7 ביז 9 אָוענד. 845

לעטשניצע פון דאָקטוירים-ספעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	10-11 2-3 6½-7½
ד"ר רוזשאַנער	הויט- און געשלעכט-קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1-2 7-8
ד"ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאָפיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	11½-1 5-6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגיש-קראַנקהייטען	3-4 1.-2
ד"ר ווײַנבערג	אינגערע, האַרץ לונגען-קר.	11-1 5½-7
ד"ר סטופעל	רענטגען	4-6 10-12
א. גראַדזענטשיק	צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	9—2

צאָהן-פּלאָמבירונג, בעלייכטונגען, קראָנען, מאָסטען, א. אַז. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלײַכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר פּאַמאַדעלער.
אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
היזיש אין ד"ר שטאַט.

Dr.
Prybulski
צוריקגעקעהרט.
זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25-38
וועגערישע און האָר - הויט-קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר - אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען,
נעמט אָן פון 9—1 און 4—8,
דאַמען פון 4—5 נאָכם.

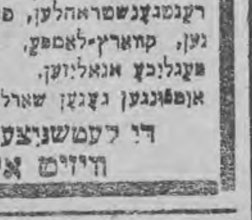

קינדער-וועגעלעך
מעטאַלענע בעטלעך, מאַטראַצען צו בעטען. „PATENT"
איז אַמבעקוועמסטען און אַמביליגסטען
„DOBROPOL"
Piotrk. 73 (אין הויף)

אַנאָנסען
— אין —
„נײַעם
פאָלקסבלאַט"
האָבען דעם
גרעסטען ערפאָלג.

א יונגערמאַן
זוכט וואַסער נישט איז בעשעפטיגונג, וואָגאר פאַר די קלענסטע בעלוינונג
זגערזשער 76 ביי ווײַצמאַן.

ווער עס וויל האָבען פערגעניגען זאָל קומען אויף דעם
גראַנדיעזען חנוכּה-אָוענד
שבת-חנוכּה ביי „גמילות-חסדים", גרינער מאַרק 7 — פּינקטליך 7 אָוענד.
גאַנץ אין בית הכנסת פון
נאָך גרויסע מיה איז די פערוואַלטונג געלונגען צו אַנגאַזשירען דעם בעוו. וועלט-בערימטען 14-יעהריגען חזן
דוד ווײַסבערג
וועלכע האָט זיך קונה שם געווען אין אונזער שטאָדט מיט זיין איינציגאַרטיגע שטימע מיט הויכע מוזיקאַלישע ענטוויקלונג און עכט יודיש. ער וועט דאַוונען מעריב און מאַכען אַ הבדלה, זינגען המבדיל און בענטשען חנוכּה-ליכט מיט אַן אײַנשטודירטען כאָר פון 20 פּערזאָן אונטער דער לייטונג פון אַ בעוואוסטען פאָפּולערען דיריגענט, | | די קליינע צאָהל איבערגעבליבענע בילעטען זענען צו בעקומען ביי אונז אין פעראַיין, אויך אין די קאַנדיטאָריע ביי וואָלף קליינמאַן, גרינער מאַרק 10, אין די ביר-האַלע ביי זלמן הערשליקאָוויטש, גרינער מאַרק 3, אין דער קאַנדיטאָריי פון ר. קאַרא, בענעדיקטע 30, ביי רײַכמאַן (ביר-האַלע) נאָוואָמיעסקאַ 28 און ביי פּולווערמאַכער (ביר-האַלע) גרינער מאַרק 6. 546

Czopki Hemorojdalne Gąseckiego
(מיט'ן העהנדעל) בעזייטיגען וועהטאָג, ברענונג, בייסענײש, פערקלענערן געשווירען.
צו פערקויפען די אַפּטייקען. 1462

נעלענענהייטליך צו פערקויפען
30 שול-בענק
מאָדערנע צו 2 זיצען, ווי אויך פערשידענע מעבעל פון דער אייגענער מעכאַנישער טישלעריי
מ. שופּמאַן און קאָמפּ.
64 וואַכאָדניאַ 64. 796

בכל המקום אשר אזכיר את שמי
אבא אליך וברכתיך:
איך האָב די עהרע מיטצוטיילען, אַז איך האָב מיין ביוראָ איבערגעטראָגען פון פעטריקאָווער 8 אויף
17 פעטריקאָווער 17
2-טען הויף, פּאַרטער. דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52,
וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטען לויט'ן אוסטאַוו, קלאַוזעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, פּאָזוויעס, אַרדזשאַליעס. רעקורסען - וועגען האַנצעסיעס אין קאָמיסאַריאַט-רושאַנדו, געזעצען אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראָוויזיעס, קאָרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. 503
רעכט-קאָנסולענט י. טאַנעלאַ
פעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52
שנעל, רעעל און ביליג!

היילפּעדאַגאָגישע קורסען
פאַר שוואַכבעגאָבטע און שווערערציהבאַרע קינדער, שפּראַכשטערונגען (שטאַמלען, טויבשטומהייט)
Dr. med. A. SZMIRGELD
נערווען-אַרצט.
עלעקטריזאַציעס, ליכטהייל-אַפּאַראַטען.
CEGIELSIANA 6, tel. 51-89
עמפּפאַנגט פון 5—7 אָוענד.

אַכטונג, ה' פּריזיערס!
העלניש וואַסער 3.80 זל. אַ קילאָ.
בלומען-וואַסער 3.80 זל. אַ קילאָ.
וועשעטאַל 3.20 זל. אַ קילאָ.
ראַזיר-זייף Pixin 8.00 זל. אַ קילאָ
אַלץ בעקומט איהר אַמביליגסטען נור אין דער
פּאַרפומעריע פון
י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11

ROSYJSKA KAWIARNIA KUCHNIA
„KRESY"
przeniosła się do lokalu
dawn. **Rydza** przy ul.
6-go Sierpnia Nr. 1
róg Piotrkowskiej
poleca: **znakomite obiady z 4-ch dań — 2 zł.**

Śniadania i kolacje à la carte po cenach niskich:
Szczi — Szaszłyki — Filipki — Kulebjaki — Stroganów i t. d. 656
Codziennie: Bliny / Kawior / Siemga.

Lek. Dentysta
Jakób Botwinik
בעאַרבייט אין דער לאָדזשער קראַנקען-קאַסע איבער 4 יאָהר, נעהמט יעצט אָן טעגליך, אויסער שבת פון 3 ביז 9 אָוענד אויף דער
נאָוואָמיעסקאַ 26, פראָנט 2. שטאָק
היילען, פּלאָמבירען, צאָהן-ציהען אָהנע שמערצען, קינסטליכע ציינער, קראָנען און גאָלד-בריקען.
▲▼▲▼ ציגענגליכע פּרייזען. ▼▲▼▲
פאַר מיטגל. פון קראַנקען-קאַסע און ווייטער פאַמיליעס זעהר ביליג.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוענד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	3—4
ד"ר קערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	9—12 4—5.30
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	10—12 5 - 6.30
ד"ר לוביטש	הויט- און געשלעכט קר.	12—2
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גמיטסקראַנק קר.	1—3
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12.30—2
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1—2½
ד"ר בערנסאָן	פרויען און געבורטס הילף	3—4

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. ז. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אינהאַלאַציעס, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויך פּערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען געמאַכט אַלע אַרט אַנאַליזען ווי אורין, פלעגמאַ און בלוט. 2120
אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ דענטיסטישער קאַבינעט
עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	9—3 נ"מ.
ד"ר לאָזשינסקאַ-סטאַראַזשעלסקאַ	צאָהן-אַרצט	3—7.30

קינסטליכע ציינער, קראָנען, מאָסטען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז: אַ חודש — 4.00 זלאָטעס. אויף דער פּראָווינץ אַ חודש — 6 זלאָטעס. אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט טייערער. — פּאָרט אַנגעהאַלט אין טערמין פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביי נאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פּער מילימעטער שורה פּער'ן טעקסט 15 גראָשען, פּריוואַט 20 גראָשען, אין טעקסט 30 גר. פּריוואַט 30 גראָשען. נאָכ'ן טעקסט 10 גר. פּריוואַט 15 גראָשען. — פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100 פּראָצ. טייערער. שטעלע זוכנדע — 50 פּראָצ. ביליגער. —

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.